

Pécsi Tudományegyetem

Illyés Gyula Kar

Gazdaságtudományi és Turisztikai Intézet

Turizmus-vendéglátás szak, nappali tagozat

Pulger Csaba

Lettország és Fehérország turizmusa

Konzulens: Dr. Huszti Zsolt

PTE-IGYK

Szekszárd, 2012

Tartalomjegyzék:

1 Bevezetés.....	1
2 Turizmus története.....	3
2.1 Ókor	3
2.2 Középkor.....	3
2.3 Újkor	3
3 Turizmus globalitása	7
3.1 Turisztikai kereslet globalizálódása.....	8
3.2 Turisztikai kínálat globalizálódása	9
3.3 Globalitás kitörési pontjai	9
3.4 A vizsgált országok a turizmus globalizációjában.....	10
4 Lettország bemutatása.....	12
4.1 Lettország látnivalói	13
4.1.1 Riga	13
4.1.2 Sigulda	15
4.1.3 Pilsrundale.....	15
4.1.4 Bauska.....	15
4.1.5 Aizpute.....	15
4.1.6 Cesvaine	16
4.1.7 Ventspils.....	16
4.1.8 Liepaja.....	17
4.1.9 Aluksne	17
4.1.10 Auce	18
4.1.11 Durbe.....	18
4.1.12 Kegums	19
4.1.13 Saldus.....	19
4.2 Lettország turizmusa.....	19
4.2.1 Lettország turizmusának bemutatása	19
4.2.2 Új turizmus stratégiák kialakítása	20
5 Fehéroroszország bemutatása.....	25
5.1 Fehéroroszország látnivalói	26
5.1.1 Minszk.....	26
5.1.2 Breszt	28
5.1.3 Vitebsk	29
5.1.4 Polack.....	30

5.1.5	Homel.....	30
5.1.6	Mahiljov	31
5.1.7	Hrodna.....	32
5.1.8	Orsa	32
5.1.9	Bariszav.....	33
5.1.10	Vavkaviszk.....	33
5.1.11	Navahrudak	34
5.1.12	Dzjarzsinszk	34
5.2	Fehéroroszország turizmusa	35
5.2.1	Fehéroroszország turizmusának bemutatása	35
5.2.2	Új turizmus stratégiák kialakítása	35
6	Közös Stratégia kidolgozása.....	39
6.1	Feltételek.....	41
6.2	Marketingstratégia	43
6.3	Új csomagok kialakítása	44
6.3.1	Szubregionális csomag.....	44
6.3.2	Nemzeti csomag.....	45
6.3.3	A két ország közös csomagja	45
7	Várható jövőkép.....	47
8	Összefoglalás.....	49
9	Mellékletek.....	51
10	Irodalomjegyzék:	54
11	Nyilatkozatok.....	55

1 Bevezetés

A szakdolgozati témaválasztásnál sok dolognak van befolyásoló szerepe. A turizmus napjaink leggyorsabban fejlődő iparága. Maga a turizmus mindennapi életünk része, hiszen a rendelkezésre álló szabadidő hasznos eltöltése rendkívül fontos. Ahogy a modern társadalmakban a munkával töltött órák száma emelkedik, az embernek egyre fontosabb a megfelelő rekreáció. A turizmus globalizációjának köszönhetően Lettország és Fehéroroszország a peremvidékre került. Témám a két posztszovjet ország turizmusát és jövőbeli lehetőségeit elemzi. Azért választottam ezt a témát, mert fontosnak tartom, hogy új területek csatlakozzanak a turizmus vérkeringésébe, így növekszik a rendelkezésre álló tér. Új kultúrákat ismerhetünk meg, saját látókörünket bővítjük. Érdekesnek találom, hogy az adott országokban léteznek attrakciók, megfelelő beruházásokkal magas színvonalú turizmust lehetne létrehozni, ezek még sem történnek meg. Eltérőek a politikai nézetek, a gazdasági struktúra és a földrajzi adottságok. Különös dolog, hogy két szomszédos ország között a Szovjetunió ideje alatti kapcsolat után semmilyen egyezés nem mutatkozik. Míg Lettország a Nyugat felé közeledik, Fehéroroszország a Kelet felé orientálódik. Napjainkban a specifikus turizmusfajták aránya emelkedik, ez remek lehetőség, hogy ezek az országok becsatlakozzanak a turizmusba. Rendkívül sok turisztikai szakirodalom jelent meg a témában, de egyik sem foglalkozik azokkal a kihasználatlan területekkel, melyek integrálása jelentős változást hozhatna a nemzetközi turizmus életébe. Ez egy teljesen új területe a turizmusnak. A WTO előrejelzései szerint a nemzetközi turizmus átalakul, felértékelődnek a peremvidékek. Így adott a lehetőség, hogy a két ország turizmusát külön-külön, és együtt is fejleszteni kell. Most kell megtenni a lépéseket, hogy azok az országok, amelyek ezeken a területeken helyezkednek jelentős előnyre tegyenek szert. A fokozódó versenyhelyzet nyomásaira a fúziók jelenthetnek megoldást. A rés piacok feltárása, és ezek igényeinek kiaknázása jelentős fellendülést hozhatna az országok nemzetközi turizmusában. Nem elhanyagolható az a probléma sem, hogy e két ország közös kapcsolata nem éppen ideális a közös munkához. Dolgozatomban két olyan országot mutatok be melyekben rendkívül sok lehetőség rejlik. Nagy erejük mégis akkor lehetne, ha közös erővel kapcsolódnának be a versenybe. Ez jelentené számukra a kitörési pontot. Mivel a kitörési pont adott, meg kell vizsgálni az adott területek lehetőségeit, hátrányait. Az első vizsgálat a két ország jelen helyzetét tárja fel. Bemutatja az adott

ország jelenlegi állapotát, turisztikai attrakcióit, lehetőséget. A második témakör a közös stratégia kialakítása.

Dolgozatom megírásánál az alábbi kérdésekre keresem a választ: Jelenleg mennyire fejlett a turizmus a két országba? A jövőbeli előrejelzések milyen lehetőséget hordoznak a turizmus fejlesztésére? Melyek a turizmus azon területei melyet érdemes fejleszteni-e az országoknak? Megfelelő csomagok kialakításával lehet-e fejleszteni az országok turizmusát?

Tehát célom, hogy a vizsgált területek jelenlegi turizmusát bemutassam. Meghatározzam a fejleszteni kívánt területeket. Közös stratégiát kialakítva az országok együtt lépjenek fel a versenyben. Ehhez pedig az kell, hogy a nemzetközi előrejelzések figyelembe vételével, haladó gondolkodásmódú, komplett terveket dolgozzunk ki.

2 Turizmus története

2.1 Ókor

Az ókorban a turizmus legmeghatározóbb formája a hivatásturizmus, az üzleti és a vallásturizmus voltak, valamint a birodalom igazgatásával járó ügyekből adódó szabad helyváltoztatás. Viszonylag korán kialakultak más utazási formák. Az olimpiai játékokra a görögök szervezték a közönséget. A turizmus alapjait a római birodalom teremtette meg a korszerű úthálózattal. Az utak biztonsága megfelelő volt, így idővel megjelentek az utak mellett a fogadók. A rómaiaknál már létezett a tengerparti üdülés, a gyógyhelyek felkeresése. A külföldi utazás része volt a természetes életüknek. Elsősorban Görögország és Egyiptom voltak a fő úti célok. A 2. század utolsó harmadában Görögországról már útikönyv is megjelent.

2.2 Középkor

A középkorban, a feudális társadalmakra a röghöz kötöttség volt jellemző. A kor turizmusa leginkább a zarándoklásokra korlátozódott. A szabad idő a társadalmi hovatartozás szerint különbözött. II. Orbán pápa 1095-ben az első keresztes hadjárat meghirdetésével, elindítja a kereskedők a papok és a katonák utazásait Európában. Az európai egyetemek között beindultak a tanár- és diákcseré programok, valamint a céhlegények külföldi tanulásai jelentették a kor turizmusát.

2.3 Újkor

A nagy felfedezések egy időre nem hoznak a tömegeknek utazás szempontjából változást. A fő szárazföldi szállítóeszköz a lovas szekér volt. A Komárom megyei Kocs községben megalkotják az új lovas kocsit. A postakocsit a 17. században vezették be. Ebben a században kezdik alkalmazni Hertfordshire-ben az útdót is. 1810 után makadámutak váltják fel a földutakat, melyek jelentősen javították az útviszonyokat és lerövidítették az utazási időt. A polgárosodás megjelenésével a turizmusban új formák jelennek meg. Az első igazi turisztikai trend a gyógyfürdőzés lesz. A Bath-ról már 1572-ben említést tesznek, de csak a 17. században válik közkedvelt turisztikai formává. A 18. században új szálláshelyi szolgáltatások jelennek meg, a családi szállodák. Az első David Low építi Covent Gardenben 1744-ben. I. Erzsébet korában a fiatal nemeseknek kötelező volt, hogy tanulmányikat egy hosszabb európai úton tegyék teljessé. Később megszokottá válik, hogy a nemesi neveléséhez a Grand Tour

hozzátartozzon. Kezdetben a körutazás 3 évig tartott. Látogatott területek pedig Németalföldre, Olaszországra, Svájcra, Franciaországra összpontosultak. A 19. században az amerikaiak is átveszik ezt a szokást. Náluk ez az utazás csak rövid néhány hónapos intervallumot jelent. A 18. században évente átlagosan 18 ezer résztvevője volt a Grand Tournak. A túrák jelentős hatással voltak a városok image-ának kialakulásában. A kor legjelentősebb városai Párizs, Róma, Velence, Montpellier, Avignon. A 18. század vége felé az ipari forradalom, jelentős változásokat hozott. Először Angliában majd később a többi nyugati államban. A városiasodás szintén nagy hatást gyakorolt a turizmusra. A városi lakosság elsősorban a vonatkirándulásokat preferálta, míg a gazdagabb rétegek a külföldi utazások legfőbb igénybevevőivé válnak.

A korszak technikai forradalmi olyan eszközök feltalálásához vezettek, melyek rövid időn belül megjelennek a turizmusban is. 1778-ban Watt felfedezi a gőzgépet, mely a kor technikai találmányainak az alapja. 1807-ben Fulton megalkotja a gőzhajót, majd 1817-ben Stephenson a gőzmozdonyt. 1825-ben megépül az első vasútvonal Darlington és Stockton között. Kezdetben a vasúti vonalak ipari városokat kötöttek össze, de rövid időn belül bekapcsolódtak a tengerparti üdülők is. A vasút először a kereskedelmi áruk szállítására koncentrált. A vasúti társaságok versenye miatt új szolgáltatást kellett kialakítani, így kapcsolták be a turistákat, mint új közönséget.

A legnagyobb újítást 1841-ben Thomas Cook vezette be, aki kirándulást szervezett Leicesterből. A vonatjegyeket ő maga vásárolta, majd viszonteladással értékesítette a résztvevőknek. A kiránduláson 750 személy vett részt, ára 1 shilling volt. 1855-től szárazföldre is utaztat, lebonyolítja az első túrát a párizsi világkiállításra. Később már útikönyveket is megjelentetett. Cook létrehozta a szervezett csoportos utaztatást, az utazásszervező tevékenység alapítója. 1850-től az angliai lakosság gyorsabb ütemben nő a tengerparti üdülőkön, mint az ipari városokban. Megkezdődik a szállodaépítések korszaka. Az első nagy szállodákat maguk a vasúti társaságok építették a pályaudvarok közelében. Az első terminus szállodát Eustonban adták át 1838-ban. A magas tökefelhasználás miatt a szállodák különböző láncokba szerveződtek. Felélénkült a családi utazás melyek a tengerparti területeket látogatták, így ezeken a területeken kifejlődik a szórakoztatóipar is. Az angol középosztály által látogatott desztinációk szintén a tengerparti üdülőkre koncentráálódtak, Monte-Carlo kaszinóira és a Francia Riviérára. Később becsatlakozik a Rajna völgye és a svájci hegyvidék is.

Új közlekedési lehetőség jelenik meg a turisták számára ez a mélytengeri gőzhajózás. 1838-ban indul az első menetrendszerinti járat a Távol-Keletre. 1866-ban

Thomas Cook megszervezte az első hajóutat az Amerikai Egyesült Államokba. 1869-ben a Szuezi-csatorna megnyitása jelentősen lerövidítette az utazási időt, egyre népszerűbbé váltak az indiai utak.

A kerékpár feltalálása a 19. században szintén jelentős újítást hozott a turizmusban. Létrejönnek a mozgókirándulások. Állandósult az útikönyvek kereslete. 1891-ben az American Express kibocsátotta az első utazási csekket.

Karl Benz megépítette az első robbanómotoros gépjárművet 1885-ben. 1903-ban a Wright testvérek feltalálják a repülőgépet. 1914-től az I. világháború miatt jelentősen visszaesett a turizmus fejlődése, a legtöbb országban bevezették az útlevél használatát. 1914-ben megalkották a nemzeti légtér elvét. Az I. világháború után a kormányok is felfigyelnek a turizmusra. Sorban születtek a turisztikai kormánysszervek. Megalakult a Hivatalos Turista Propaganda Szervezetek Nemzetközi Szövetsége 1924-ben, mely 14 európai ország részvételével Hágában tartotta első értekezését. Elsődleges céljaik az információcsere, és a turizmust gátoló formalitások megszüntetése. A II. világháború után IUOTO néven alakult újjá a szervezet. Kormánysszintű beavatkozással 1975-ben átalakul az IUOTO a Turizmus Világszervezetté.

A nemzetközi turizmus 1929-ben elérte csúcspontját. A vasút elvesztette monopolhelyzetét, elterjednek a személygépkocsik, autóbuszok. Az utazások számának nagymértékű emelkedése motelek, campingek elterjedését vonta magával.

Legfontosabb változás a turizmus alapfeltétel rendszerében a fizetett szabadság törvénybe iktatása. 1937-ben a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet javaslatára 20 ország elismerte ez a jogot, stabil keretek közé helyezték a rendelkezésre álló szabadidőt.

A fejlett országokban a személygépkocsik számának rohamos emelkedése volt a jellemző. 1958-ban véget ért a hajó monopolhelyzete, elterjedtek a személyszállító repülőgépek. A II. világháború után. már a személygépkocsi és a repülő a két fő közlekedési eszköz. Kezdetben a propelleres gépek, 1958-ban az első Boing-707 lökhajtásos repülő megjelenésével az utazási sebesség jelentősen felgyorsul. Az évek során véghezvitt technikai fejlesztéseknek köszönhetően, az utazási sebesség folyamatosan csökkent, míg a személyszállítási kapacitás emelkedett. 1970-től az óriás repülőgépek mutatták a technikai haladást, ezek a gépek akár 400 személyt is képesek voltak utaztatni. Fontossá válik a kényelem. A charter járatoknak, csomagtúráknak köszönhetően elterjedt, a tömegturizmus.

Mára a repülőgép monopolhelyzetben van a hivatásturizmus és az interkontinentális utazások terén. Az autóbussznak domináló szerepe van az intraregionális szinten.

3 Turizmus globalitása

A turizmus napjaink egyik leggyorsabban fejlődő ágazata. Rohamos növekedése a múlt század közepétől kezdődött, és a mai napig folyamatosan növekedő tendenciát mutat. A turizmus, mint a béke iparága mindig a demokratikus államformához kapcsolódott. Fejlődésébe bekapcsolódtak az államok is. Ennek oka, hogy a turizmus, mint iparág jelentkezett a világban, és a mára a világ GDP-nek jelentős, 12%-át adja. Elősegíti a különböző kultúrák megismerését, az épített, illetve természeti attrakciók megőrzését, védését, valamint a társadalmi közeledést. Gazdasági hatása folyamatosan növekszik, a gazdasági fejlesztés egyik kulcságazatává növi ki magát. A turizmusba folyamatosan beáramló tőke magával hozta a multinacionális vállalatok megjelenését (hotelláncok, utazásszervező irodák). A globalizáció első jegyeit a kínálati oldal standardizálása mutatta, megjelentek a hotelláncok. A multinacionális cégek az országok közötti turizmusra specializálódnak ennek oka, hogy a külső turizmusban nagyobb a tőkeáramlás. Tehát a belső turizmusban a kis- és közép-vállalkozások valamint a non-profit vállalkozások a dominánsak. A globalizációt elősegíti a repülőgép-társaságok megjelenése, ezáltal a világ szinte összes országába eljuthatunk minimális idő alatt. Míg a turizmus koncentrálódása jelentős tőkét vonz, addig a terület ökoszisztémája a koncentráció mértékétől függően romlik. A globalizáció eredménye, hogy a versenyben a lemaradt területek felzárkóztatása csak speciális rétegturizmus stratégiával működhet. Hiszen az egyén szabadon, egyéni motiváció alapján választja meg utazási célját, tehát a turista szabadon utazhat, így a piaci verseny korlátlan volt egy ideig. Kialakultak bizonyos fogadóterületi koncentrációk melyek a szezonitásnak köszönhetően jelentős környezeti terhelés alá estek. E folyamatot próbálta ellensúlyozni:

A maniliai nyilatkozat 1980-ban. E nyilatkozatnak a jelentősége, hogy nagy hangsúlyt fordít a belföldi turizmusra, valamint kiemelt fontosságúvá teszi az államok szerepét a turizmus fejlesztésében. Bemutatja, hogy a turizmusnak nem csak gazdasági szerepe van, hanem kulturális társadalmi és környezeti hatásai is.

Hágai nyilatkozat 1989-ben. Hágai nyilatkozat a turizmus fejlesztésére hívja fel a figyelmet, és hogy ezt a nemzeti fejlesztési stratégiák is tartalmazzák. Kiemelten kezeli a turisták biztonságát, és a turizmust megfelelő módon szabályozzák, valamint nemzetközi turizmus politika kialakítását.

1989-90-es években a Szovjetunió felbomlásával és a rendszerváltással egy teljesen új piac keletkezik a világturizmusban. Közel 300 millió ember, teljesen újonnan

csatlakozik a világgpiachoz, így újra kiéleződik a verseny. Ez a csoport, a nyugati utazások felé orientálódik, hiszen a Szovjet turizmusban csak a tagországok közötti turizmus létezett. Így a nyugati turistaintenzitás újra emelkedik. A versenyben jelentős szerepet játszik az ár/érték arány, de a legmeghatározóbb maga az utazás ára. Ennek a versenynek a győztesei a multinacionális vállalatok, akik áraikkal a kis- és közép-vállalkozások alá tudnak menni.

1992-ben elfogadták az Agenda 21 nevű programot, ami meghatározta a turizmusban a fenntartható fejlődés feltételeit. Magas prioritást élvez az egészség. A program kereteinek megfelelően kell kialakítani a városok rekreációs területei.

1995-ben a Schengeni egyezménynek köszönhetően Az Európai Unió tagállamok között megszűnnek a belső határok. Jelentősen lerövidül az utazások időtartama, mivel a határátlépést nem korlátozza semmilyen tényező. Az ember szabadon utazhat ezeken az országokon keresztül. Megszűnik a határátlépéseknél történő okiratok ellenőrzése. A Schengeni egyezmény erősíti a turisták mobilizációját, lehetővé teszi a hosszabb utazásokat.

Napjainkban egyre több specifikus turizmusforma jelenik meg, melyek részesedése a turizmusból évről évre nagyon kis mértékben emelkedik. Ennek legfőbb oka, hogy a turizmust keresleti oldalon leginkább a global-turista határozza meg, míg kínálati oldalon a tour-operátorok.

3.1 Turisztikai kereslet globalizálódása

A legnagyobb elérhető csoport a global-turista, aki a három S-es (Sun, Sand, Sea) területeket keresi, ami a tengerparti területek felemelkedését mutatja. Ez a típusú turista a standard kínálatban bíz, nemzetközi légitársaságok, hotelláncok, tour-operátorok használata, mely tovább növeli a multinacionális cégek térhódítását. Ennek a rétegnek köszönhetően jelentős turistaintenzitás koncentrálódik a Karibi-szigetvilágra és a Földközi-tenger szigeteire és partvidékére. Ez a koncentráltág nagymértékben rontja ezeknek a területeknek az ökoszisztémáját, valamint a társadalmi különbségek konfliktushoz vezethetnek ezeken a területeken. Ilyen konfliktus például a Mallorcai tüntetés a turizmus ellen. A küldő országok részesedése koncentrációt mutat, USA, Németország, Japán 46%-os részesedésével. Az utazások motivációjában egyre nagyobb befolyással bírnak a turizmus trendjei, ilyen például a hivatásturizmus. A modern társadalmak családstruktúrájában bekövetkezett változások nagymértékben befolyásolják a turizmust. Csökken az egy háztartásban élők száma, valamint kitolódik

a gyerekvállalás életkora. Így a modern társadalmak háztartásainál megfigyelhető a diszkrecionális jövedelem növekedése. Lerövidülnek az utazások hossza, egyre gyakoribbak a hosszú hétvégi túrák, melyek hatására csökken a szezonális.

3.2 Turisztikai kínálat globalizálódása

Megfigyelhető a horizontális és vertikális tökeösszefonódás a vállalkozások szintjén. Néhány nagy globális vállalat folyamatos erősödése, folyamatos felvásárlás más kisebb turisztikai vállalkozás területén. A létrejövő tökekoncentráció lehetetlenné teszi a független kis- és középvállalkozások szereplését. Standardizálódnak a szállítóeszközök és a foglalási rendszerek. A globalizálódásának köszönhetően a kultúra sérülhet az adott desztináción, mivel a turista a fogadóterületen nem az ország hivatalos nyelvét használja, hanem a világnyelvek egyikét, legtöbb esetben az angolt. A globalitás magával vonzza a horizontális és vertikális kapcsolatok kialakulását. A globalizációs kínálat legnagyobb befolyásolói a tour-opetátorok. Melyek egyre inkább homogenizálódtak csomagutakat szolgáltatnak, charter-járatokkal utaztatnak, valamelyik hotellánc tagjába szállásolják el a turistákat.

3.3 Globalitás kitörési pontjai

A globális verseny rámutat az összeolvadások szükségességére. Európában a regionális telítettség miatt nem tartható fenn a továbbiakban az országok turisztikai függetlensége. A piaci verseny rámutat arra, hogy az országok meglévő turisztikai struktúráját át kell alakítani. Be kell látni, hogy a turizmus versenyében a hazai piac nem elegendő ahhoz, hogy az iparnak ez a szegmense legalább önfenntartó legyen. Ehhez az kell, hogy a regionális piacon túllépve, az országok közösen jelenjenek meg a nemzetközi turizmus piacán. Lettországnak és Fehéroroszországnak létre kell hozniuk egy közös fúziót, mely segítségével közösen jelentkeznek a turizmus versenyében. A fúzió létrejöttével kibővülnek az országok lehetőségei. Saját belső turistaállományukat bővítik. Ezáltal csökkentik a kockázati tényező arányát, bővítik a kínálatukat. A fúzió során javítják versenypiaci helyzetüket, piacukat.

Ebben a globális versenyben csak megfelelő turizmus marketing segítségével lehet érvényesülni. Megfelelő stratégia felállításával, meghatározzuk a célcsoportot és a rájuk épülő szolgáltatásokat. Marketingkommunikáció során, többfajta reklámozási módszert kell meghatározni, hogy a kívánt célcsoport minél szélesebb spektrumához eljusson az ajánlott desztináció.

Az államoknak szerepet kell vállalniuk a turizmus fejlesztésében. Be kell látniuk, hogy a gazdasági élet fellendítésében a turizmusnak, mint iparágak egyre nagyobb szerepe van. Tőkét kell beforgatniuk a turizmusba, ezáltal létrehoznak olyan fogadóterületeket, melyeket a turisták meglátogatnak, és itt költik el a diszkrécionális jövedelmüket.

Kitörési pont lehet a regionális kínálat, mely egyedi szolgáltatásokkal jelentkezik, így eltér a homogén piactól. A rés piacokon való erőteljes dominancia következtében egyre növekszik a rétegturizmus aránya. Melyek a nem a turistaparadicsomokba történő utazást jelentik, hanem egy bizonyos turizmusfajtára koncentrálnak. A specifikus turizmusfajták erősödése magában hordozza az új turizmusfajta meghonosítását, amennyiben a feltételek adottak vagy kialakíthatóak az adott desztináción. Egy adott ország minél több turizmusfajta kínálatát nyújtja, annál látogatottabb lesz az ország. A többféle turizmusfajta feltételeinek megvalósítása szélesíti a felvevőpiacot. A keresletorientált beruházások megvalósítása. A megfelelő célcsoport igényeinek megvalósítása. A dinamikusan növekedést mutató szegmensek turistaállományának motivációja. Ilyen szegmens a seniorok, az üzleti utazások, a természeti turizmus, a kalandtúrák. Sokkal hatékonyabb a keresleti oldal motiválása, mint a homogenizált turizmus másolása. A keresleti oldal magával hordozza a turistákat. A keresleti oldal igényeire történő beruházásokkal garantált piacot teremtünk, így kizárjuk annak a lehetőségét, hogy ezek a beruházások veszteségesek legyenek, idővel csődbe menjenek.

3.4 A vizsgált országok a turizmus globalizációjában

A két vizsgált terület turizmusa, nem az országok turizmus stratégiái miatt növekszik, hanem a globalitásnak köszönhető. Bár ez a növekedés minimális mértékű. Valamint a gazdasági világválság ideje alatt a külföldi turisták aránya évről évre csökkent. A szocialista érában a politika irányította a turizmust. Erre a területre a zártság volt jellemző, turizmusa tagországok közötti ifjúsági és szociális turizmusra épült. A belső turizmus megmutatja a gazdasági fejlettséget, valamint jellemzi magát a társadalmi minőséget is. E két ország a volt szocialista blokk felbomlása után teljesen más irányba kezdett el tolni. Míg Lettország a Nyugathoz kezdett közeledni, ezt bizonyítja a 2004. május 1-i Európai Unió csatlakozás, addig Fehéroroszország az Eurázsiai Unió felé közeledik. Az országokban fellelhető természeti és épített vonzerők alkalmasak lennének megfelelő stratégiák kidolgozására. Elhelyezkedésük a legnagyobb problémájuk ezeknek az országoknak, teljesen a turizmus peremterületén vannak. Ahol

az éghajlat nem kedvező az átlag turistáknak, akik a három S-es területet keresik. Megoldást azok a turizmusfajták jelentik, melyek feltételei adottak az egyes országok területein.

4 Lettország bemutatása

Lettország a Baltikumon 64.589 km²-es területen helyezkedik el. Közlekedés-földrajzi szempontból fontos helyen terül el, kereskedelmi útvonalak kereszteződésénél. Fontos tranzit forgalmat bonyolít Nyugat-Európa és Oroszország között. Gazdasági életének alappillérei a kikötők, Riga mely egyben a főváros is, Liepaja és Ventspils. Ventspils a Balti-tenger legnagyobb kikötője, és az európai kikötők között is előkelő helyet tudhat magáénak.

Az ország, mint a többi balti állam szinte azonos történelemmel rendelkezik. Az ország történelme során a többi ország befolyását a Hanza-kereskedelem növekedésével tudta ellensúlyozni. Az első és második világháború között az ország független volt. Majd 1940-ben a Szovjetunió meghódította Lettországot és több mint 50 éven át birtokolta. Lettország 1991-ben lett újra független. Közeledése Európához 2004-ben vált teljessé, amikor teljes jogú EU- és NATO-tag lett.

Lettország népessége

Lettország népessége közel 2.5 millió fő, és mint a többi balti állam itt is lassú népességfogyás figyelhető meg. Fővárosa Riga, ahol közel 800.000-en laknak, tehát az ország nagyjából egyharmada itt él. Legnagyobb arányban a lettek (59%) élnek az ország területén. Nagyon magas az orosz (29%) kisebbség aránya. Ha az orosz kisebbség mellé vesszük a fehérorosz és ukrán nemzetiségűeket, megkapjuk, hogy az ország területén közel 40%-os az orosz ajkúak aránya.

Lettország természet-földrajza

Természet-földrajzilag alacsony fekvésű, leginkább alföld jellegű területen található. Leginkább Hollandiához lehetne hasonlítani, az ország 10%-a a tengerszint alatt helyezkedik el. Rendkívül sok folyó és tó található az országban, ezáltal az ország területén sok mocsár található. Éghajlata mérsékelt övi, erős óceáni hatással. Legmagasabb pontja Gaizinkalns a maga 312m-es magasságával. Az ország területének 9%-a védett terület, 40%-a erdős terület. Négy nemzeti park található a területén.

Lettország gazdasága

Gazdaságilag Lettország a 2000-es évek elején tudott növekedést mutatni, ennek oka, hogy a rendszerváltást követően megszűnt az állandó piac. 1991-ben a gazdasági termelés a korábbi évek 30%-ára zuhant vissza. A 2000-es évek után az ipari növekedés húzóágazatai, az élelmiszeripar, a fakitermelés, az elektromos gépek gyártása és a vegyipar. Mezőgazdasága az ország GDP-ének közel 5%-át adja és a lakosság közel 12%-át foglalkoztatja. Legfontosabb mezőgazdasági ágazatai a tejtermelés, gabonatermelés, halászat, szarvasmarha- és sertés-tenyésztés.

4.1 Lettország látnivalói

4.1.1 Riga

Régészeti bizonyítékok alapján a Daugava folyó partján ahol jelenleg Riga található már a 2. században emberi település volt. A 10. századra már két település helyezkedett itt el. Menihard von Segeberg misszionárius telepet alapított itt 1186-ban. 1201-ben érkezett Albert püspök, aki várat építtetett a keresztes lovagoknak, ezáltal megszilárdította a védelmet. Ez a dátum Riga alapítási dátuma, mely a címerben is fel van tüntetve. A várost Livónia harmadik püspöke alapította, aki a Baltikum ellenőrzését kívánta ezzel a várral biztosítani. Létrehozta a Kardtestvérek lovagrendjét, mely beleolvadt a Teuton lovagrendbe. A 13. század végétől a Baltikum kereskedelmi központja. A város svéd uralom alá került 1621-ben. 1822-től Riga a Hanza Szövetség tagja lett. 1990. május 4-én itt kiáltják ki az ország függetlenségét. Legtöbb látnivaló a fővárosában található. A Daugava folyó és a Balti-tenger torkolatánál fekszik, fontos oktatási és kulturális központ. A főváros infrastruktúrája magas szintű. Itt található a Rigai Tudományegyetem, mely a szabadság, a függetlenség és a kultúra jelképe. Riga a Baltikum legjelentősebb kereskedelmi központja, bár kikötőjének forgalma a szintén lett Ventspils után csak a második helyet foglalja el. Vasúti csomópont Oroszország és a Baltikum között. Itt található a Baltikum legforgalmasabb repülőtere is. Megfigyelhető, hogy rendkívül sok a szecessziós stílusban épült lakóépület.

Vecriga

Riga egyik legszebb része Vecriga a történelmi városrész, mely 1997-től az UNESCO világörökség része.

Skanzen

A skanzen bemutatja a lívek életét, otthonát, használati tárgyait. Itt majdnem minden fából készült, az épületek, a templom, a berendezési tárgyak. Ezek a házak leginkább a magyar paraszti házakra hasonlítanak, habár berendezésük jóval szegényesebb. Több mint 100 eredeti állapotban megőrzött lakóépület található itt. A skanzen a világ legegységesebb szabadtéri múzeuma.

Szabadság emlékmű

Egy nőalakú szobor mely három csillagot tart. Ezek a csillagok jelképezik az ország három ősi részét.

Feketefejűek háza

2001-ben a város alapításának 800. évfordulója alkalmából építették újra. Itt laktak azok a nőtlen céhtagok, akik a város védelmét látták el.

Rigai dóm

A Rigai Dómot a Szűzanyának szentelték. 1211-ben kezdték építeni. Jelenleg a Lutheránus egyház püspöki temploma. Itt található a világ legnagyobb mechanikus templomi orgonája 7000 síppal, amit 1601-ben készítetttek.

Szent Péter templom

Írásos feljegyzések 1209-ben, a város alapítása után 8 évvel már említik a kereskedők templomaként. Lettország legmagasabb temploma. A 15. század elején átépítették a templomot a rostocki Marienkirche mintájára. Tornyát hatszor érte villámcsapás. A templom 1523-ig katolikus, majd a reformációt követően evangélikus templom lett.

Rigai vár

Az épület két intézménynek is helyet ad. Ez a köztársasági elnök lakóhelye, valamint itt található a Nemzeti Múzeum is.

Autómúzeum

Megtekinthetőek Sztálin és Brezsnyev járművei.

Guaja Nemzeti Park

A nemzeti park az alföldön terül el, a Guaja folyó mégis magas homokkő partok közt folyik. A park területén rendkívül sok természeti és történelmi emlék található.

4.1.2 Sigulda

A város Rigától 50 km-re fekszik. Két vár is található a kisvárosban, Krimulda, mely a Kardtestvérek vára volt, valamint Turaida, ami a rigai püspöki vár volt.

4.1.3 Pilsrundale

A Pilsrundale-i kastélyt a 18. században építtette Ernst Johann von Brühen, kurlandi herceg. A kastély 1768-ban készült el. Barokk stílusban kezdték építeni, de erősen érződik rajta a rokokó stílus.

4.1.4 Bauska

A város a litván határtól nem messze helyezkedik el. A város érdekessége, hogy a főutcáján még mindig az eredeti fából épült házak találhatóak.

Livóniai Lovagrend vára

A várostól 1 km-re található, a Musa és a Memele folyó találkozásánál.

4.1.5 Aizpute

Liepajától 45 km-re északkeletre található, a Tebra folyó partján. A város virágkorát a 16. században élte. Ebben a században a Hanza szövetség tagja volt. Szerepe a 17. században visszaesett Liepaja tengeri kikötőjének megépítése miatt.

Evangélikus templom

A templomot a 13. században építették, a 19. században készült el az orgonája.

Manteuffel kastély

A kastély és a kastélypark 1800-ban épült klasszicista stílusban. Ez Lettország legnagyobb parkja.

4.1.6 Cesvaine

A vendek már a vaskorban földvárat emeltek a területen. 1209-ben a rigai püspök uralma alá került. A biztonság megszilárdítása érdekében 1420-ban a rigai érsek várat építtetett. A Livóniai háború alatt Rettegett Iván elfoglalta a várost. 1582-1656 között a Lengyel birodalom része volt. 1656-ban az oroszok visszafoglalták a várost, mely 1919-ig a Lett köztársaság kikiáltásáig az Orosz birodalomé volt.

Cesvaine kastély

A kastély 1897-ben készült el, megfigyelhető a neogótikus és romantikus stílus keveredése.

Érseki vár romjai

A kastély mellett volt az érseki vár, amit 1577-ben Rettegett Iván a háború során lerombolt.

4.1.7 Ventspils

Ventspils Lettország egyik legrégebbi városa. Központjában az 1290-ben épült Livóniai lovagrend vára adja. A város pecsétjét a 14. század közepén készítették. 1378-ból származik az első írásos emlék, melyben említik Ventspils városát. A város 1642 és 1682 között élte a virágkorát. A kikötőváros a Hanza Szövetség tagja volt, mint Riga. Jelentős hajóépítő központ volt. A 19. században megindult a gazdasági fejlődés, rohamosan nőtt a kikötő forgalma, valamint újraindították a hajóépítő gyárat. Tengerpartja megkapta a Kék Zászló kitüntetést. A kikötőben mindenképp érdemes felkeresni a Tengeri halászat Szabadtéri Múzeumát.

Belváros

A fából épült házakat visszaállították eredeti állapotukba.

Városház-tér

A téren található Szent Miklós evangélikus templom.

Kardtestvérek vára

A várat a Venta folyó partján a 13. században építették.

4.1.8 Liepaja

Lettország harmadik legnagyobb városa. Liepaja az ország nyugati szélén található kikötőváros. Hófehér strandja szintén elnyerte a Kék Zászlót. Számos csodálmivalót tekinthetünk meg a városban, többek közt Nagy Péter cár búvóhelyét, vagy a Grand nagykövetséget.

Szent Anna templom

A 16. században építették.

Karosta

Volt szovjet hadikikötő, melynek területén fegyház is működött.

Szentháromság templom

A templomot 1742 és 1758 között építették.

4.1.9 Aluksne

A város alapítása a 13. század végére tehető. Aluksne a fővárostól 220 km-re fekszik a fővárostól a lett, az észti és az orosz határ közelében. A város ipari létesítményektől mentes, így majdnem teljes mértékben meg tudta őrizni az eredeti környezeti adottságokat.

Ernst Glück Bibliamúzeum

Ernst Glück nyelvész fordította elsőként lett nyelvre a bibliát 1683-ban. Az ő könyvei, bibliái találhatóak az intézményben.

Ernst Glück tölgyfái

A fordító két tölgyfát ültetett, az elsőt, amikor befejezte az Ószövetség fordítását 1685-ben. A másodikat, amikor végzett az Újszövetség fordításával 1689-ben.

Aluksne tó szigetei

A szigeteket teljes mértékben eredeti állapotukban végig lehet járni, minimális az emberi beavatkozás, a táj ökoszisztémája érintetlen.

Vasútmúzeum

Az ország egyetlen olyan vasútmúzeuma, amely keskenynyomtávú. Eredeti állapotában megtekinthető a Gulbene.

4.1.10 Auce

A város a litván határ közelében helyezkedik. A várost 1576-ban alapította Gotthard herceg. Városi rangot 1924-ben az első Lett Köztársaság idején szerzett.

Medemi grófok kastélya

Az épület 1845-ben készült el. A kastély mellett található 13 hektáron elterülő angolpark található.

4.1.11 Durbe

A Durbes tó partján fekszik Liepajától 25 km-re. A város a közel 500 fős lélekszámával Lettország legkisebb városa.

Lutheránus templom

1651-ben építették.

Durbes tó

A 670 hektáros tó a város határán található. Az Európai Unió Natura 2000-es program védettségét élvezi.

4.1.12 Kegums

A Daugava folyó jobb partján található a város. Itt épült az ország első vízerőműve. A város az akkori munkások szállásaiból alakult ki.

Keguma HES

A Kegumi Vízerőmű Múzeumot 1995-ben alapították. A múzeumban két féle tárlat tekinthető meg. Az egyik tárlatban a vízgazdálkodást mutatják be, a másikban energetikai kiállítás tekinthető meg.

4.1.13 Saldus

Az ország déli részén a Ciecere folyó partján található, közel a litván határhoz. A várost a 13. század közepén alapították.

Szent János templom

A város legjelentősebb épületét, 1900. augusztusában szentelték fel. A templom helyén eredetileg egy másik templom állt, melyet 1898-ban lebontottak.

4.2 Lettország turizmusa

4.2.1 Lettország turizmusának bemutatása

Jelenleg Lettország nincs a nemzetközi turizmus aktív vérkeringésében. Adottságai alapján érdemes lenne egy széles körű turizmus stratégia kidolgozása. Turizmus évről-évre pozitív adatokat mutat, növekszik a látogatottsága, a vendégéjszakák száma. Ennek oka a turizmus globalításában létrejövő enyhe keresletváltozás. Az ország a turizmus peremterületén helyezkedik el. Lettországot leginkább azok a turisták látogatják, akik érdeklődnek a történelem, és a kultúra iránt. Így megfigyelhető, hogy látogatóinak nagy része a senior korosztályból érkezik erre a területre. Az ország marketingszempontról nem folytat megfelelő stratégiát, pedig ez által jelentősen növelni tudnák az országba érkező turisták számát. Nincs konkrét célcsoport, nincsenek megfelelő csomagok, melyek biztosítanák a turizmus fejlődését. Az ország GDP-jének közel 8%-át a turizmus adja. Napjainkban a belső turizmus erősödése már megfigyelhető az ország területén. Ez a növekedés évről-évre minimális szinten erősödik. A gazdasági válság okozta hullám jelentős mértékben befolyásolta az ország nemzetközi turista érkezéseinek a számát.

Mivel jelenleg az országot körutazás formájában lehet a legkönnyebben megismerni, ez az egyetlen csomag, amiben az ország szerepel. De ez a csomag nem csak Lettországra vonatkozik, hanem több országgal összevonva egy közös túra része. Ezeknél a körutazásoknál azokat a szálláshelyeket részesítik előnyben melyek viszonylag olcsók. Ezáltal nincsen olyan motiváló tényező mely megkövetelné a jelenlegi turizmus szektor fejlesztését. Így Lettország turizmus szolgáltatásai megálltak egy adott szinten.

4.2.2 Új turizmus stratégiák kialakítása

A turizmus felső irányítás és megfelelő szervezés nélkül nem képes fejlődni. A WTO előrejelzései alapján 2020-ra várhatóan közel 1,5 milliárd fő lesz a turisztikai érkezések száma. Európa marad a legfrekvenciáltabb régió, Észak- és Kelet-Európa fog felértékelődni. Turizmus stratégiám gyökeres változást hozna a homogén turizmus terén. A globál-turisták mellőzésével teljesen új célcsoportok bevonásával, a világturizmus terén az ország Európa egyik leglátogatottabb területe lehetne. Lettországnak gyorsan kell lépnie, különben behozhatatlanul lemarad a nemzetközi turizmusban. Legfontosabb lépésként egy erősebb turizmus marketinget kellene az országnak kiépítenie. Hangsúlyosabb ismeretterjesztést kell folytatni a nemzetközi porondon. A nagyobb küldő országok turistabázisára építkezve, az ország tour-operátorainál ki kellene alakítani egy megfelelő szintű, tartalmú ismeretterjesztő anyagot. Ez az anyag teljes körű komplexitása még nem lenne elegendő, hogy az ide érkező turisták aránya jelentősen javuljon. Rendkívül fontos lenne egy olyan weboldal létrehozása, mely bemutatja az ország látnivalóit, lehetőségeit. Egy ország imázs javító kisfilm létrehozása. Kínálati oldalon az ország a kulturális turizmus terén szinte mindenre kiterjedő szolgáltatásbázissal rendelkezik. De ez a szolgáltatásbázis önmagában kevés. A keresleti oldal motiválása elhanyagolhatatlan, hiszen mindent a kereslet határoz meg. A turisták arányát folyamatosan kell növelni azokban a küldő országokban ahol magas az iskolázottság, hiszen az iskolázottság arányával egyenes arányban nő azok a turisták száma, akik érdeklődnek más nemzetek történelmi és kulturális nevezetességei iránt. Nincsenek olyan szervezett, állandó túrák, melyek segítségével ezeket a nevezetességeket megismerhetnék a turisták. Ez adhatna egy alapbázist. A három új bevonandó célcsoport az aktív turizmust kedvelők, a fiatalok, és azok, akik a természeti, kulturális vonzerőket kedvelik. Az új célcsoportokat két részre lehet osztani, szezonális, illetve egész éves látogatottságot biztosító csoport. Megfigyelhető, hogy a szenior korosztály aránya egyre inkább növekszik, ahogy

életkörülményeik javulnak. Növekszik a kényelem és biztonság szerepe a turizmusban. E korosztály bevonásával jelentősen csökkenne a szezonális turizmus. Életkorukból adódóan a fiatalok csoportjára a szezonális turizmus jellemzőbb. A fejlesztési kívánt turizmusfajták kis mértékben terhelik meg az ország természetes környezetét, ezáltal az adott térség ökoszisztémáját nem rongálja a turizmus fejlesztése. Így az ide látogató turisták az adott térséget szinte teljesen eredeti környezetükben tekinthetik meg.

Kulturális turizmus

A kulturális turizmus alatt a kulturális örökségeknek a nemzeti kultúrájának, a művészetének turisztikai célú hasznosítását értjük. Napjainkban ez a turizmusfajta már létezik Lettországon. Erre a turizmusfajtára építkezne az ország az új stratégia megvalósításának az elején. A meglévő történelmi emlékművek helyreállítása lenne az első lépés. Utána a megfelelő terciér ágazat kiépítése. A kulturális turizmusra az igényesség jellemző, minőségi megkülönböztetést jelent a turizmus más típusaival szemben. Látogatói megfelelően iskolázottak, életkörülményeik jobbak az átlagnál. Ezzel egyértelművé válik, hogy sokkal nagyobb a diszkrecionális jövedelem, költési arányuk magasabb az átlagos turistákénál. Magasabb minőségű szolgáltatásokat vesznek igénybe. Magas beruházási költséggel lehetne ezt az ágat fejleszteni, de ez a szekció termelné a legnagyobb profitot. A kulturális turizmus jelentőségét alátámasztó európai kezdeményezések:

Európai kulturális utak

Az Európai tanács által létrehozott kezdeményezés, egy vagy két ország, régió legalább regionális szintű attrakcióhoz állít programokat.

Európa kulturális fővárosa

A legnagyobb volumenű rendezvény, uniós kulturális értékekre alapozva. Minden évben más város nyeri el. Az országok fővárosai nem pályázhatnak erre a címre.

AVEC-program

Kulturális és történelmi városok európai hálózata.

Aktívturizmus

Az aktívturizmus lényege, hogy a rendelkezésre álló szabadidő alatt az ember hódoljon a mozgás szenvedélyének. Ebben a turizmus ágban, nincs jelentősége a helynek, csak az adottságoknak. Tehát új beruházásokat kell létrehozni. Mivel az országban nincsenek hegyek, ez jelentősen szűkíti az aktívturizmus lehetőségeit. Kitörési pont lehet ezen a téren a vízi sportok felfejlesztése, a strandok korszerűsítése. Az óceáni éghajlatnak köszönhetően nincsen nagy időjárás ingadozás, mely befolyásolná, esetleg időszakossá tenné a vízi turizmust. Az évi átlaghőmérséklet megfelelő. A vízi turizmus a sportturizmus leggyorsabban fejlődő ágazata, a turisták legnagyobb része víz közeli desztinációkba érkezik. Felértékelődnek a víz közeli területek, ahol a turisták nyaralókat, vagy akár második otthont is vásárolnak. Ennek a természetes folyamatnak köszönhetően aztán a szolgáltatások mennyisége és minősége is automatikusan alkalmazkodik a kialakult igényekhez, természetesen nagy hangsúlyt fektetve az aktív turizmus kívánalmaira is. Az aktívturizmus nagy előnye, hogy szinte elhanyagolható mértékben károsítja az adott desztináció ökoszisztémáját. A beruházási költségek is viszonylag alacsonyak, hisz a meglévő környezeti elemeket hasznosítják elsősorban. Ezáltal csak a szolgáltatói szektor és az infrastruktúra fejlesztése szükséges.

Természeti turizmus

A legkevesebb beruházást igénylő turizmusfajta. Lettorszáiban négy Nemzeti Park található a Gauja, Kemeris, Razna, Slitere. Ebben az ágban a falusi turizmust fejleszteném. Mivel Lettország az EUROGITES tagja, ezért viszonylag fejlett a falusi turizmus az országban. A falusi turizmus a legmegfelelőbb módszere annak, hogy a desztinációt felkereső turista közvetlenül megismerhesse az régió életét. Feladatai a meglévő épített, természeti emlékek hasznosítása, az ökoszisztéma fenntartása. Közvetlenül új munkahelyeket teremt a térség lakóinak, valamint saját piacot állít elő a helyi termelésű termékeknek. Fontos az egész falu integrált fejlesztése, megfelelő arculat kialakítása, illetve a városi negatív sztereotípiák leküzdése. Maga a falusi vendéglátás bárhol létrehozható ahol biztosított a vendégfogadás falusias jellege. Nélkülözhetetlen, hogy a falusi vendéglátás megfelelő környezetben legyen. Nem kell közvetlenül a vízparton vagy a hegyek között lennie, elég, ha az adott terület nincs túlságosan átalakítva az ember által. A helyi attrakciók nagymértékben segítik a falusi vendéglátás kialakulását, de hiányuk, vagy a kisebb vonzerővel rendelkező attrakciók

sem lehetetlenítik el egyes falvak beintegrálódását. Színvonalas alapszolgáltatásokat kialakítva, kedvező szabadidős programokkal a természeti vagy épített műemlékek hiánya bizonyos szintig kompenzálható. Sok múlik a megfelelő helybeli emberi tényezőn, hogy a helybeliek mennyire vendégszeretőek, mennyire ismerik fel a turizmus szükségét. De ez a turizmus csak a belföldi turistamozgásokban mutatkozik, kevés a külföldi vendég. A kereslet megvan a falusi turizmusra, de megfelelő nemzetközi motiváció hiányában, ez az ágazat a belföldi turizmusra korlátozódik.

Fesztiválturizmus

A fesztiválok hagyományok révén alakultak ki. A fesztiválturizmus a modern társadalmak fejlődésével folyamatosan fejlődött. Manapság a fesztiválok életünk részei. Egyre nagyobb népszerűséget élveznek. A szegmens népszerűsége folyamatosan emelkedik. A résztvevő csoportok száma folyamatosan bővül. Különböző fesztiválok kialakításával csökken a szezonális. A fesztiválturizmus lehet gasztronómiai, kulturális, zene. Fesztiválturizmust szinte bármilyen jelenség révén létre lehet hozni. A zenei fesztiválok során fiatalok célcsoportját, a 16-22 éveseket céloznám meg. Életkorukból adódó kötelezettségeik miatt, középiskola, főiskola, egyetem a nyári szezonban alakítanék ki számukra megfelelő programokat. A fesztiválok napjaink egyik legfontosabb turisztikai látnivalói. Szerepelnek a nemzetközi turisztikai esemény naptárakban, programfüzetekben, megtekintésüket ajánlják a külföldieknek. A fesztiválturizmus legnagyobb előnye, hogy csak a fesztivál tárgyáról szól, a helyi nyelv alapszintű ismerete nélkül is érthető. Kiindulópont a Liepāja városában megrendezésre kerülő Lettország legnagyobb Rock-fesztiválja. A fesztivál a Baltikum térségéből képes csak bevonítani a turistákat. Ezt a fesztivált kellene nemzetközi szintűre emelni. Valamint a nyári időszakban több eltérő méretű fesztivált kialakítani. Könnyűzenei fesztiválok létrehozása különböző zenei irányzatokkal. Legnépszerűbbek a zenei fesztiválok. Elsősorban ezek létrehozása és megfelelő reklámozása a feladat. A fesztiválturizmus előnye, hogy csak minimális ideig terheli meg az adott környezetet. Megoldása a szubrégiók specifikumaira létrehozni egy fesztivált. A fesztivál reklámozza az adott desztinációt, ismertté teszi a specifikumot. Növeli az ide érkező turisták számát. A nemzetközi hírű fesztiválok garanciát jelentenek arra, hogy megfelelő számú közönség érkezik a területre. A fesztiválok ideje alatt, a szállások kihasználtságának szintje megemelkedik, a területen működő turisztikai vállalkozások a

fesztivál ideje alatt sokkal nagyobb profitot tudnak realizálni. A fesztiválok utáni rendezési költség viszonylag alacsony.

5 Fehéroroszország bemutatása

Fehéroroszország a Kelet-Európai-alföld területén helyezkedik el. Fekvése roppant kedvező, fontos közlekedési útvonalak haladnak át rajta Lengyelország és Németország felé. Az ország 207.600 km² területű, és 1991 óta független, bár ez a függetlenség csak látszólagos, hiszen 1996-ban visszalépett a rubelövezetbe, ezzel gazdaságilag csatlakozott Oroszországhoz. Nagy hátránya az országnak, hogy nincs tengere. Fővárosában nemzetközi repülőtér található. Diktatórikus vezetése miatt hátrányba kerül az európai piacokon. Ezért az ország a volt Szovjetunió országaira támaszkodik.

Fehéroroszország népessége

Az ország lakossága közel 9,7 millió fő, fővárosa Minszk, ahol megközelítőleg 1,6 millió ember lakik. A lakosság 78%-a fehérorosz, rajtuk kívül magas az orosz etnikum arány nagyjából 13%. Lakosságára a lassú természetes növekedés volt jellemző. A világháborúk korában a népesség egy-harmadát elvesztették. Lakosságára jellemző, hogy nagyrészt városokban élnek. 2001-ben az ország lakosságának 70%-a városokban vagy városi jellegű településen élt.

Fehéroroszország természet-földrajza

Az ország alapvetően síkság, egész területe a Kelet-Európai-síkság része. Az ország középső területén húzódik a Belorusz-hátság. Az ország legmagasabb pontja a Dzjarzsinszkaja a maga 345 méteres magasságával. Fehéroroszország Európa legnagyobb területű tengerpart nélküli országa. A Belorusz-hátság vonalát követve húzódik a kontinentális vízválasztó vonal. Észak-nyugati része a Balti-tenger, Dél-keleti része a Fekete-tenger vízgyűjtőjéhez tartozik. Belső vízhálózata kedvezőtlen a hajózás számára. Legjelentősebb folyói a Dnyeper és a Bug. A két folyó összekötésével kapcsolatot teremt a Balti-tenger és a Fekete-tenger között. Az ország éghajlata mérsékelt kontinentális, erős óceáni hatással. Az éghajlatnak köszönhetően gyakran alakulnak ki ködök az ország egész területén. Területének egy-harmadát erdő borítja. Legnagyobb Nemzeti parkja közös Lengyelországgal, a Belavezsszkaja Puscsa Nemzeti Park, melyet 1992-től a világörökség részévé nyilvánították.

Fehéroroszország gazdasága

Mezőgazdaságnak nincsenek jó adottságai. A szovjet időszakban a mocsarak lecsapolásával új területek álltak rendelkezésükre. Majd az 1986-os csernobili katasztrófa visszaveti a mezőgazdasági fejlődést. Az ország függetlensége után megjelennek a magántermelők a mezőgazdaságban. Az ország mezőgazdaságára az állattenyésztés dominanciája jellemző. Az ország ipara viszonylag fejlett. Ez a szovjet időszaknak köszönhető. Oroszországból és Ukrajnából importálják a szükséges nyersanyagokat. Ipara jelentősebb ágai a teherautó gyártás, a speciális szállítóautó gyártás, traktorgyártás. Vegyipara rohamosan fejlődik, mely a kősó és kálisó feldolgozására szakosodik. Az országban található kősó és kálisó előfordulása gyakori, minősége az uráli só előfordulásokkal vetekszik. Az építőipari termelést három cementgyár és hét üveggyár látja el.

5.1 Fehéroroszország látnivalói

5.1.1 Minszk

Minszk területe a középkorban két törzsszövetség, a Krivicsek és a Dregovicsok területének határán feküdt. A Polocki fejedelemség része lett 980-ban. A város alapítását 1067-re teszik, ebből az évből maradt az első írásos emlék. Akkoriban még Meneszk néven említik a települést. A város neve valószínűleg a menszk szóból ered mely cserét, cserélő helyet jelent. A 12. században már a Polocki fejedelemség legnagyobb városa. 1242-ben a Litván fejedelemség uralma alá került. A 15. század végén Jagelló Sándortól magdeburgi városi jogot kapott. A 16. századra a térség egyik legfontosabb kereskedelmi és kulturális központja. Két nagy háború is elpusztította várost. Először az Orosz-Lengyel háború, másodszor az Északi háború. Ennek következtében a Provinciális kisvárossá süllyed. A 19. században újra rohamos fejlődésnek indult a város. Utcái szilád burkolást kaptak. Ismét a térség kereskedelmi és kulturális központjává vált. Az 1846-ban megépült országút, valamint az 1873-ban megépült vasútvonal miatt közlekedési csomóponttá vált. Megindult az iparosodás, Minszk lakossága gyors ütemben gyarapodott. 1898-ban itt került sor az első OSZDMP kongresszusra. 1919-ben SZSZK fővárosává nyilvánították. 1921-ben alapították a város egyetemét, melynek 17 ezer hallgatója van. 1929-ben beindult a városi villamosközlekedés. A II. világháború során épületeinek három-negyede megsemmisült.

Rendkívül sok a világháborús emlékeket őrző kiállítások száma, nem csak a városban, hanem az egész ország területén.

Bencés apátság

Az apátságot a 17. században építették. 1687-re felépült a Szent József templom és a Szentlélek katedrális.

Jezsuita kolostor

Az egykori jezsuita kolostorhoz hozzáépítették az 1710-ben elkészült Szűz Mária templomot.

Szent Szimeon templom

1910-ben épített neoromán stílusú téglatemplom.

Troickij templom

Neogótikus stílusban épült. 1864-ben készült el.

Alekszandr Nyevszkij templom

Középkori orosz stílusban építették 1898-ban.

Piscali kastély

1825-ben építették. A világ műemlékei között tartják számon.

Ratusa

Minszk városháza, melyet a 18. századba építettek. 2003-ban eredeti formájában restaurálták az épületet.

Szent Erzsébet monostor

Érdekessége, hogy csak a múlt század végén 1999-ben készült el.

Urucsje Kőmúzeum

A város mellett található.

Cseljuszkinyec park

A város legnagyobb parkja, 78 hektáron terül el.

5.1.2 Breszt

A várost a középkorban alapították. első írásos emlék 1019-ből származik. Ebben az időben a város Beresztje nevet viselte. 1319-ben a litvánok fennhatósága alá tartozott. Ebben az időben a várost Breszt-Litovszk néven ismerték. 1648-ban felláztak a lengyel uralom ellen. Oroszországhoz 1795-ben kerül, Lengyelország harmadik felosztása során. A 19. század elején az Orosz birodalom egyik legfontosabb határerődjét építették fel. 1886-ban adták át a város pályaudvarát, a birodalom egyik legfontosabb vasúti csomópontjává vált. Az I. világháború végén a városban tartották az Orosz-Német béketárgyalásokat. 1919-ben a lengyelek elfoglalták a várost, mely csak 1939. szeptember 22-én lett ismét Orosz fennhatóságú. A 20. század közepén gyors népességnövekedésen ment végig, mely a mai napig tart. Az 1980-as években épített Moszkva-Breszt autópályának köszönhetően tovább nőtt a város közlekedési szerepe. Nemzetközi repülőtere 1986 óta működik.

Breszti erőd

A város legfontosabb nevezetessége, 1836-1842 között épült. Ma a Nagy Honvédő Háború emlékhelye. 1941-ben a breszti erőd egy hónapon keresztül kitartott a náci támadással szemben.

Kresztovozdvizenszkaja templom

A templomot 1856-ban építették.

Szent Miklós templom

1856 és 1979 között épült a garnizon számára.

Breszt Archeológiai Múzeum

A város középkori életét mutatja be.

5.1.3 Vitebsk

A várost 974-ben a Krivics törzsszövetség alapította. A településről 1021-ből származik az első írásos emlék. 12. században megalakult a Vityebszki Fejedelemség. A város már ekkoriban fontos kereskedelmi központ volt. A település 1597-ben magdeburgi városi jogokat kapott. A 19. század végétől a város gyors ütemben fejlődött, a 20. század elejére már az ország egyik legjelentősebb városa. Vitebsk-ben három nagy egyetem is található, a Vitebski Állami Műszaki Egyetem, a Vityebszki Állami Orvosi Egyetem és a Vitebski Állami Egyetem. Az ország kulturális központjaként tartják számon. Turizmusa a helyi születésű Marc Chagall-ra épül, akinek emlékművét 1992-ben avatták fel. 1912-ben tartották az első Marc Chagall fesztivált.

Városháza

A város legjellegzetesebb épülete.

Blagovescsenszkij templom

A 12. században épült, az ország legrégebbi műemléke. Legendák szerint itt tartotta Alekszandr Nyevszkij fejedelem az esküvőjét.

Kormányzói palota

Klasszicista stílusban épült a 18. század közepén. Napóleon itt ünnepelte 43. születésnapját.

Marc Chagall szülőháza

Múzeummá nyilvánítása után közkedvelt turistalátogató helyszínné vált. Chagall itt töltötte gyerekkorát. A ház berendezése, használati tárgyai eredetiek.

Chagall Múzeum

1992-ben nyitották meg a múzeumot, mely még ma is Fehéroroszország leglátogatottabb múzeuma.

Római Katolikus székesegyház

1884-1885 között épült neoromán stílusban.

5.1.4 Polack

A város alapítása 862-ben történt. 992-ben alapították a Polocki egyházmegyét. Gazdaságilag az 1957-ben épített üveggyapotgyár termeli a város legnagyobb bevételét. Élelmiszeripari termelése jelentős. A város a Nyugati-Dvina északi partján helyezkedik. Két főutcája a Kommunista utca és a Marx utca. A Kommunista utca a város tényleges főutcája, vele párhuzamosan halad a Marx utca, mely a városi sétálóutca feladatát tölti be. Az országban itt található a legtöbb műemlék. Az egykori fejedelemség területén működött a Franciszk Szkarina. Emlékére évente megrendezésre kerül a Belorusz írásbeliség napja. Az 1950-es évek végén épült a város melletti ipari területen az ország egyik legnagyobb vegyipari központja.

Szabadság tér

A főtéren található, a város felszabadításának emlékműve.

Szent Szófia székesegyház

Nevét a konstantinápolyi Hagia Szophia-ról kapta. 1044-1066 között építették, majd 1738-1750 között átépítették barokk stílusban. A templom előtt 1981-ben helyezték el a Borisz-követ, mely a 12. századból származó írásos emléket őriz.

Szent Eufroszina monostor

A monostort 1128-ban alapították a Polota partján. Eufroszina Vseszlav unokája volt. A monostor a mai napig női kolostorként funkcionál. 1156-ban készült a Szpaszo-Breobrazsenszkij templom, melyben korabeli freskók találhatók. Fő épülete Kresztovozdvizsenszkij székesegyház 1893-1897 között bizánci stílusban épült.

5.1.5 Homel

A város történetének első fontos évszáma 1142. ebben az időben készült róla az első írásos feljegyzés. 1335-ben elfoglalta Litván nagyfejedelemség. 1670-ben magdeburgi városi jogot szerez. 1772-ben már 5 ezres lakossággal rendelkezik, ebben az évben az Orosz birodalom rész lett. A Mogiljovi kormányzóság székhelyévé választották 1852-ben. A szovjet időszak alatt ipara rohamosan fejlődött, főleg a 8. ötéves tervidőszakban. Belső infrastruktúrája 1962-től folyamatosan fejlődött, ekkor indult meg a trolibusz-

közlekedése. 1986-ban a város sugárszennyezést szenvedett a csernobili atomerőmű felrobbanása miatt.

Rumjancev-Paszkievics kastély

A város legértékesebb nevezetessége 1785-1793 közt épült barokk stílusban. A kastély úttörőpalotaként és honismereti múzeumként funkcionál.

Péter-Pál székesegyház

1809-1819 között épült klasszicista stílusban.

Paszkievics vadászkastélya

Építését 1820-ban fejezték be, ma múzeum üzemel benne.

Ilja fatemplom

A 18. században építették, és a múlt században védett műemlékké nyilvánították.

Szent Mihály templom

Nevét Szent Mihály arkangyalról kapta, a templom eredetileg Vilevo faluban állt. A falut 1986-ban evakuálták, a templomot akkor szállították át Homelbe.

5.1.6 Mahiljov

Mahiljov Fehéroroszország keleti részén fekszik Minszktól nagyjából 220km-re. 1267-ben alapították a várost. Lakossága 1561-ben fellázadt a bevonuló oroszok ellen. Kereskedelmi útvonalak találkozásánál helyezkedik el, ezért fejlődése már viszonylag hamar megindult. 1577-ben városi jogokat kapott. 1772-ben vált a Mogiljovi kormányzóság központjává. Az I. világháborúban az orosz főparancsnokság székhelye volt. Az 1. ötéves tervnek köszönhetően ipara gyors ütemben fejlődött. 1965-ben a volt Szovjetunió legnagyobb műszálgárát építették ide.

Szent Sztanyiszlav katedrális

1738-1752 között építette a karmelita rend. Ez a város legismertebb látnivalója.

Nyikolszkij monostor

A monostort 1636-ban alapították és még ma is működik. Legkiemelkedőbb része a Nyikolszkij hagymakupolás templom, melyet 1669-1672 között építettek.

Városi Színház

1888-ra készült el, orosz stílusban építették. A színház a város legjellegzetesebb épülete.

5.1.7 Hrodna

Hrodna Fehéroroszország északnyugati részén fekszik, közel a lengyel és a litván határhoz. Az ország 5. legnépesebb városa. Fontos iparváros, leginkább könnyűipara fejlett. A városban működik még bőr- dohány- és üveggyár is. A városban 3 egyetem található, a Hrodnai Állami Egyetem, Orvosi Egyetem, Mezőgazdasági Egyetem. Az ország első állatkertjét a városban nyitották meg.

Boriszoglebszkaja templom

Vszevolod fejedelem fiai építették a templomot a 12. században. Az ország legértékesebb műemléke, középkori freskóiról híres.

Istenanya templom

A városközpontban található, 1751-ben készült el.

Drámai Színház

Az 1980-as években épült a színház.

5.1.8 Orsa

Orsa az m1-es autópálya mellett fekszik. Az orosz határtól 40 km-re. A várost 1067-ben alapították. A város gazdasága a lenfeldolgozó gyárára épül.

Domonkos templom

Nevét szent Józsefről kapta, 1808-ban épült.

Vízimalom

1902-ben épült, ipari műemlék.

5.1.9 Bariszav

Bariszav városa Minszktől északkeletre fekszik az m1-es autópálya mentén. Fafeldolgozása az egyik legjelentősebb az országban. Vegyipara fejlett, kristályüveggyára jelentős.

Vozskreszenszkij templom

1874-ben oroszos stílusban épült, 6 hagymakupolával rendelkezik.

Szűz Mária templom

1823-ban készült el, klasszicista stílusban építették. 1990-ben eredeti állapotára renoválták.

Városalapító Fejedelem Emlékműve

2002-ben a város alapításának 900. évfordulója alkalmából emelték.

5.1.10 Vavkaviszk

Hrodnától 100 km-re fekszik délkeleti irányban, közel a lengyel határhoz. jelentős vasúti csomópont. Ipara főleg öntőipari berendezések gyártására szakosodott. Konzervgyára jelentős mennyiségű zöldséget és gyümölcsöt dolgoz fel évente.

Szent Vencel templom

Klasszicista stílusban épült 1846-48 között.

Bagratyion ház

Bagratyion herceg az 1812-es Napóleon elleni hadműveleteket ebből a házból vezette. Napjainkban az épületben múzeum működik, mely előtt megtalálható a herceg mellszobra.

Szent Miklós templom

A 19. század végén épült klasszicista stílusban.

5.1.11 Navahrudak

Fehéroroszország nyugati részén található, Hrodnától 160 km-re. Történészek szerint már a 10. században lakott település volt. 1511-ben magdeburgi városi jogokat kapott. A város ipara a mezőgazdaságra épül, jelentős a textilipara.

Boriszoglebszkaja templom

1519-ben épült gótikus stílusban.

Szent Miklós templom

1780-ban épült, eredetileg a ferencesek temploma volt. Mai végleges formáját 1846-ban nyerte el.

Szent Mihály templom

A 18. század első felében építtette a dominikánusok rendje.

5.1.12 Dzjarzsinszk

A Minszki-hátság dombvidékén fekszik a fővárostól 36 km-re. Első írásos emlék a településről 1146-ból származik. Gazdaságilag a város ipara jelentős. Legnagyobb üzeme az Eliz textilgyár, jelentős a gépjárműjavító üzeme, a lenfeldolgozó- és az élelmiszeripara.

Pokrovszkaja templom

A város főterén található, 1850-ben épült.

Szent Anna fatemplom

Eredetileg 1439-ben építették, de többször is tűzvész pusztította. Mai formáját 1990-ben nyerte el.

Gastold domb

Jelentős régészeti lelőhely. Ezen a területen 16. századi település templomának maradványait tárták fel a régészek.

5.2 Fehéroroszország turizmusa

5.2.1 Fehéroroszország turizmusának bemutatása

Az országban elenyésző a turizmus, szinte csak belső turizmusról beszélhetünk. Ennek legfőbb oka, hogy az ország a Kelet felé húz. A keleti országok, mint Oroszország más üdülőhelyet választ, oka az azonos időjárási körülmények. Természeti adottságai lévén nyitnia kellene olyan küldő országok felé, melyek megfelelő turistabázissal rendelkeznek. Egyáltalán nincs semmilyen turizmusstratégiája. Nevezetességei átlagosnak mondhatóak. Nagyon sok a háborús emlékmű az ország egész területén. Melyek önmagukban nagyon kismértékű turistaállományt képesek megmozgatni. Marketingtevékenysége szintén nincs az országnak, így a nemzetközi turistaérkezésekből teljesen kimarad. Egyik legnagyobb hátránya az országnak, hogy nincs saját tengere, így a globál-turista érkezések száma is minimális. Legkedvezőtlenebb jogszabály, hogy az a turista, aki 3 napnál hosszabb időt kíván eltölteni az ország területén, köteles lejelentkezni a helyi hatóságoknál. A turizmusban jelentős változást hozna, ha az ország csatlakozna az Európai Unióhoz. Megfelelő programokhoz való csatlakozás elengedhetetlen a turizmus bizonyos ágazatainak a fejlesztéséhez. Ilyen például: az EUROGITÉS, vagy a Natura 2000.

5.2.2 Új turizmus stratégiák kialakítása

Új turizmus stratégiám elsősorban a belföldi turizmust fejlesztené, és megjelöl néhány olyan turizmus ágat, ahol egyből kialakítható olyan szintű szolgáltatói szektor, mely alkalmas arra, hogy nemzetközi turistákat fogadjon. Ez az első fejleszteni kívánt terület. Amikor a belső turizmus elér egy bizonyos fejlettségi szintet, megjelennek a nemzetközi turisták. Azokat az ágazatokat fejleszteném először, melyekhez a legkisebb mértékű beruházások szükségesek. Ezek a beruházások egyenesen arányosak az országban eltöltött idővel, és a igénybevett szolgáltatások minőségével. Első pontban a tranzit turizmust. Második lépés a vallásturizmus fejlesztése. Adottak az attrakciók csak a megfelelő szálláskapacitás kialakítása hiányzik. Harmadik pontban a kulturális turizmust fejleszteném. Rendkívül sok II. világháborús kiállítás található az országban. Ennek az ágazatnak az egyetlen hátránya, hogy viszonylag kevés turistának van motivációja ezekhez az attrakciókhoz. Majd utolsó pontban egyszerre fejleszteném a falusi turizmust és a geocachinget, hiszen ezek egymásra épülnek. A geocaching segítségével mutatnám be az ország természeti értékeit. Fontos, hogy az ország

megfelelő marketingtevékenységgel motiválja a nemzetközi turistaáramlást. Fehéroroszország nem tagja az Európai Uniónak, megfelelő iskolai túrák kialakításával az ország turizmusa fellendülhetne. A túrák résztvevőinek száma évről-évre minimális szinten változna, de állandósága miatt kiszámíthatóvá válnának a fogadás költségei, valamint a bevételek.

Tranzit turizmus

Az országnak szinte egyáltalán nincs turizmusa mégis fontos közlekedési csomópontok találhatóak a területén, elsősorban ezeket kihasználva a tranzitforgalomra támaszkodva megfelelő szálláshelyek kialakítása szükséges. A rövid turizmus lényege, hogy elsősorban az országon áthaladó turisták, csak a szálláshelyeket és a vendéglátóhelyeket veszik igénybe. A minőség ebben a turizmus fajtában nem tölt be fontos szerepet, hiszen a szálláshelyen eltöltött idő minimális. Alacsony beruházási költség mellett jelentős bevételhez jutna az ország. Nincsen szükség különböző attrakciók előállítására. Marketingtevékenységre nincs szükség, hiszen ebben a szegmensben nem lehet a keresletet motiválni. Ez magában hordozza annak a veszélyét, hogy a szálláshely kapacitás kihasználtsága alacsony arányokat mutat majd. Elengedhetetlen a megfelelő felmérés elvégzése, hogy pontosan tudni lehessen, mekkora szálláshelyi beruházásokra van szükség.

Kulturális turizmus

Az ország egyetlen turizmusfajtája, melyre minimális szinten jellemző a látogatottság. Kulturális emlékekben gazdag az ország. Elsősorban világháborús kiállításaival lehetne külföldi turistákat az országba csábítani. Azokra a turistákra, akik a kulturális turizmust preferálják a kényelem, a biztonság, és a minőség iránti igény jellemző. Elengedhetetlen a megfelelő minőségű szálláshelyek, valamint vendéglátó egységek kialakítása. Az Európai Unió országain belül a megfelelő marketingtevékenység révén iskolások számára túrákat szerveznék. Iskolai kereten belül megvalósuló túra segítségével jelentős számú turista érkezne az országba. Így az ország fontosabb közlekedési hálózatai is ki lennének használva, megnőne a nemzetközi repülőterek, vasútállomások forgalma. Ez a bevételi forrást felhasználva, folyamatosan fejleszteném ezt az ágazatot. Így önfenntartóvá válna az ágazat, nem kellene állami támogatás lekérése. A megfelelő minőségi szint elérése után a megtermelt bevétel egy részét átfordítanám egy másik ágazat fejlesztésébe.

Falusi turizmus

A falusi turizmus kialakításának rendkívül kedvező feltételei vannak az országban, mivel az ország közel 70%-a városi környezetben él, így a kereslet adott. A belső turizmus legmegfelelőbb fajtája a falusi turizmus, ahol az ország lakói megismerhetik saját hazájukat. Ez a fajta turizmus képes lenne egy olyan belföldi turizmus kialakításához, mely rövid időn belül felfejlesztené a falusi turizmust, amit később be lehetne csatlakoztatni a nemzetközi turizmus rendszerébe. Olyan falvakat kellene becsatlakoztatni, melyek több nagyváros között helyezkednek el, így lehetne az utazási időt minimalizálni, valamint a nagyvárosok megfelelő számú turistaállománnyal rendelkeznek. Az így kialakított falvak turizmusa egész éves lenne, bevételeik állandósulnának, nem lenne szezonálisból adódó veszteség.

Geocaching

Az ország területének nagy része érintetlen az ember által, ezért egy viszonylag újfajta turizmust honosítanak meg az országban. Ez a geocaching. A geocaching lényege, hogy az ország egész területén előre elrejtett geoládákat kell megtalálni. 2000. május 3-án Dave Ulmer rejtette el az első ládát. Ez a játékforma nagyjából 150 éve létezik, elődje a letterboxing. A geocaching intenzíven ráépül a GPS használatra. Így egy modern mai eszközöket használó turizmusfajtát teremtünk. Bár még így sem egyszerű megtalálni az adott ládát, mivel a GPS pontossága 10 méteres nagyságrendű. A geocaching megkíván alapvető földrajzi ismereteket. A játék segítségével az egész ország bemutathatóvá válna. A geoládák számának emelésével egyenes arányban emelkedne a vendégéjszakák száma, és a különböző szolgáltatások igénybevétele. Célszerű egy angol nyelvű weboldal létrehozása, mely tartalmazza a geoládák koordinátáit. Ez a turizmus minimális beruházással jelentős számú nemzetközi turistát vonzana az országba.

Vallási turizmus

A vallási turizmusnak nincsen elfogadott általános definíciója. A vallási turizmus lényege, hogy az adott egyén azért keresi fel az épületet, mert azt szentnek tartja, és belső megtisztulást érez a hely meglátogatása után. Mivel Fehéroroszország lakosainak közel 80%-a ortodox vallású, ezáltal ez az ágazat fejlesztése a belső turizmus egyik fő ágazatává válhatna. A környező országokban szintén a legjelentősebb vallás az ortodox, megfelelő infrastruktúra kialakításával a környező országok zarándokhelyévé válhatna.

A vallási turizmus a már meglévő épített attrakciókra támaszkodik. Kevés tőkebevonással fel lehet fejleszteni ezt a szegmenst. A beruházásokkal csak a zarándokhelyek körüli szálláslehetőséget kell megteremteni.

6 Közös Stratégia kidolgozása

A két országnak a turizmus versenyben való helyzetüknek javítása érdekében nagymértékű integrációt kellene folytatniuk. Az integráció felállításának eredményeképpen kibővülnének a szolgáltatásaik, megemelkedne a bemutatható attrakcióik száma. A fúzió legnagyobb előnye, hogy a két ország kiegészíti egymást. Könnyebben küzdik le a hátrányokat. A Globalitás visszaszorítása érdekében az országok területén szubrégiókat kellene kialakítani, melyek turizmus kínálata eltér a homogenizált nemzetközi kínálattól, így versenyképességük nagymértékben javulna.

Minden mesterségesen kialakított régióban egy-egy központot kell felállítani, mely koordinálná a terület turizmusát. Nemzeti szinten egy állami turisztikai tanács felállítása, mely teljes függetlenséget élvez. Egy fúziós turisztikai tanács létrehozása, mely a két ország állami turisztikai tanácsából tevődik össze. Fontos a bizottságok közötti párbeszéd mind horizontális mind vertikális szinten. Bizottsági ülések időpontjainak kialakítása. Ezeket a tanácsokat a TDM mintájára hoznám létre, hasonló szerkezeti egységgel. A desztinációk lehatárolása után, a szerkezeti struktúra meghatározása következik. A helyi TDM nem csak az adott településre fókuszálna. Az ő feladata lenne a térségi turizmus irányítása. A nemzeti TDM feladata lenne, hogy összefogja a szubrégiók területén működő TDM-eket. A két ország közösen működtetett TDM-ének célja a nemzeti szinttől független közös turisztikai célok megvalósítása. Főbb feladataik a Termékfejlesztés, a turisztikai beruházások menedzsmentje. Egy közös turisztikai információs rendszer felállítása, működtetése. A szálláshelyek, attrakciók, szolgáltató egységek közti kommunikáció biztosítása. A marketingtevékenység koordinálása. Segíti a turisztikai vállalkozások versenyképességének fenntartását, erősítését. Ezáltal előtérbe kerülnek a helyben előállított termékek, specifikumok. A desztinációk piaci részesedése növekszik. Az irányítási folyamat során, hatékonyabban, gyorsabban lehet döntéseket hozni. Marketing szempontból is elengedhetetlen ezek felállítása, hiszen a közös rendszer használatával kialakul a közös, egységes arculat. Ezen bizottságok felállításával, megnövekszik a turisztikai beruházások mennyisége. Önfenntartóvá válik a rendszer a turizmusban résztvevő vállalkozások tagdíjának optimális meghatározásával.

A fúziónak rengeteg előnye van. Legfontosabb mégis a piaci versenyben való közös fellépés. A két ország általánosan csökkenteni tudja költségeit. A megnövekedett belső piachatására növekedni fog az országok közötti turistaáramlások száma. A fúzió

hatására megnövekszik a humánerőforrás mérete. Csökken az országok kiszolgáltatottsága a világ turisztikai trendjeivel szemben. A fúziót gátló tényezőket már a kapcsolat elején kezelni kell. Az önállóság feladásának veszélyeit. Meg kell mutatni, hogy a függetlenség feladása jelen esetben, sokkal nagyobb haszonnal jár. Az államok feladata lenne a szubrégiók központjaiba tőkét investálni, melyet csak a turizmus területén költhetnének el. De nem irányíthatnák a pénz elköltését, ezáltal a felső nyomás megszűnne a területen. Így a turizmus fejlesztését nem korlátozná az állam. Egy egészséges verseny keletkezne a területek között. A tőkeinvestálásnak köszönhetően a területek nem az árak alacsonyan tartásával versenyeznének egymással szemben, hanem minél jobban megpróbálnának egyedi attrakciókat, szolgáltatásokat létrehozni. A verseny következtében létrejövő szolgáltatásbázis folyamatos fejlesztése elengedhetetlen. A szabadon felhasználható tőke segítségével a már meglévő épített és természeti nevezetességek karbantartása is megoldódna. A versenyhelyzet megteremtésével a szubrégiók folyamatos összekapcsolódnának, mely tovább növelné a szolgáltatások körét, így a jelentősen növelni tudnák a turistaérkezések számát. A területek folyamatos összekapcsolódása végül kialakítana egy mindenre kiterjedő nemzeti turizmust.

Az állami szektor feladata lenne a versenyhelyzet koordinálása, beavatkozása. Gazdasági helyzetük jelentősen javulna. A két ország határát a Schengeni egyezmény mintájára el lehetne törölni és csak formalitásként megtartani. Ezáltal a turisták átjárása szabaddá válna a két ország között. Így a meglévő motivációt nem korlátozná semmilyen akadály. Növekedne a két ország kölcsönös turizmusa is, mely jelentős bevételeket jelentene mind a két ország részére. Ezeket a bevételeket az országoknak a nemzetközi turizmus fejlesztésébe kellene visszaforgatniuk. Ezáltal az ország turizmusba beforgatott belső tőke mennyisége jelentősen csökkenhetne. A belső turizmus fellendülése magával vonzza, a turizmusra épülő szolgáltatások színvonalának emelkedését is. Így önfejlesztő módon folyamatosan emelkedik az adott országok turizmusának minősége.

Az országoknak jobban ki kell használni a környezetvédelem és a növekedés kölcsönös hatását. Mivel mind a két ország aláírta a kiotói egyezményt, szén-dioxid kibocsátásuk megfelelő. Innováció nélkül nincs gazdasági fejlődés és munkahelyteremtés. Fontos újfajta turizmusformák létrehozása, mely egyedülállóvá teszi az adott területet. Többféle turizmusfajta kombinálása, növekszik az idelátogató turisták elégedettségi szintje. Az energiatudatos gazdálkodás fontos a turizmusban is. A

két ország természeti értékeinek védelmében egyenrangú partnerek a környezetvédelem terén. A megújuló energiaforrások felhasználásával növekszik a térség önfenntartó képessége. Az így csökkenő kiadások következtében növekszik a bevételi és kiadási oldal különbözete, tehát magasabb profitot realizálhatunk a turizmusban a megújuló energiaforrások felhasználásával.

Elengedhetetlen a magánszektor motiválása, új beruházásokra ösztönzése. A köz- és a magánszektor közötti partnerség szabályainak meghatározása. Megfelelő információs és kommunikációs csatornák használata a szegmensek között.

6.1 Feltételek

Elsősorban a szubrégiók területi lehatárolását kell elvégezni. Fontos, hogy megfelelő méretű, lakosságszámú, gazdaságú központok legyenek kijelölve. A pontos dezaggregáció elengedhetetlen, hogy a térségek között horizontális és ne vertikális kapcsolat jöjjön létre. Minden szubrégión egy 5 tagú bizottság felállítása, akik feladata a területi turizmus irányítása. Legelőnyösebb, ha az 5 tagú bizottság tagjai a szubrégió területén élnek, ezáltal ismerik a terület életét, előnyeit, szükségleteit.

A területi hierarchia kialakítása, mely meghatározza az alá és fölérendeltségi viszonyt. A hierarchia ne legyen túlságosan tagolt, mert ez működési problémákhoz vezethet. Optimális méret meghatározása, megfelelő számú intézmény kialakítása segíti a kezelhetőséget.

Különböző esettanulmányok elvégzése minden területen. Swot analízis készítése, mely megmutatja a térségen fejleszteni kívánt ágazat erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit, veszélyeit. Állami pályázatok kiírása, mely egyértelművé tenné a tőke elköltésének módját, szabályait, feltételeit, valamint megszűnnének azoknak a projektek a finanszírozása, melyek nem szolgálják a turizmus fejlesztését, vagy tőkét vonnának el más beruházástól. Így csak a megfelelő beruházások valósulnának meg.

Egyértelmű turizmus jogok kialakítása, melyek stabil keretek közé helyezik a turizmus normáit. Szükséges a két ország jogharmonizációja. Ezáltal a két ország jogi szabályai megegyeznének, így a turizmust nem gátolnák az eltérő jogi előírások. A közös jogszabályok kialakítása a két ország területén az országok közeledését eredményezné egymás iránt. Így megszűnne az alaphelyzet, miszerint Lettország a Nyugat felé, míg Fehéroroszország a Kelet felé húz. Ha a két ország a közeledést

követően a Nyugat és Kelet centrumában marad, jelentősen tudják növelni az országba érkező turistabázis mennyiségét.

Fontos az angol, mint világnyelv szakszerű használata, mely mind a két ország területén jelentős problémákat okoz. Megfelelő oktatási rendszer kialakítása erre a nyelvre, hiszen nem létezik nemzetközi turizmus, megfelelő világnyelv ismerete nélkül. A fogadó országok vendégszeretetének emelése pozitív hatással van a desztinációba érkező turistákra. Növeli a visszatérés esélyét.

Az államok szerepének korlátozása a turizmus terén. A hazai befektetők támogatása állami tulajdonnal. Megfelelő turizmus tanács felállítása mind a két országban. Az ő feladatuk lenne a turizmus irányítása. Fontos, hogy ezek a tanácsok a politikától pártatlanok legyenek. Így a turizmus fejlődése folyamatos, állandó lenne, nem az adott kormánytól függene. Egy közös tanács felállítása, mely a két ország közös turizmusát irányítaná.

Fehéroroszországnak közelednie kellene az Európai Unió felé. Fontos lenne a csatlakozás az Unióhoz. Így egy új turistaállomány jelentkezne az ország számára. Fehéroroszország csatlakozása után a mind két országban be kell vezetni az eurót, mint törvényes fizetőeszköz használatát. A kényelem fontos szerepet tölt be a turizmusban. A turisták olyan desztinációkat látogatnak ahol ez a feltétel teljesül.

Közös infrastrukturális fejlesztések megvalósítása, melyek az országok közti utazást segítik elő. Menetrendszerinti légi, vasúti közlekedés megszervezése. Autópályák korszerűsítése. A nemzetközi előrejelzések szerint felértékelődnek a vasúti és légi közlekedési eszközök. Elsősorban ezek állomásait kell fejleszteni, hogy megfelelő minőségi színvonalon legyenek, és képesek legyenek nagyszámú turista érkezés fogadására. Rendkívül hasznos lenne, hogy a két ország vasúti hálózata összeköttetésben legyen a transzeurópai vasúti hálózattal a TEN-T-el. Olyan autópálya hálózat kialakítása, mely a szubrégiók közti átjárhatóságok megteremtik. A szubrégiók turizmusához megfelelő szintű szálláshelyek, szórakoztató létesítmények, vendéglátó egységek kialakítása. Az infrastrukturális fejlesztés legyen komplett, mindenre kiterjedő. Fejlessze a közbiztonságot, az egészségügyi ellátást. Így emelve a helyi lakosok életminőségét. Ezáltal közvetetten fejleszti a turizmust is.

6.2 Marketingstratégia

A marketingtevékenység szerepe a turisták motivációjának növelése, az ország reklámozása, melynek során növekszik mind a belföldi, mind a külföldi turizmusa az országoknak.

Közös marketingstratégia felállítása, mely nem azonosul a globális trendekkel. A marketingstratégia a küldő országok demográfiai és attitűd jellemzői miatt eltérő. Ezáltal a különböző küldő országokban sajátos marketingtevékenységet kell folytatni. A közös marketingtevékenység során bekövetkezett redisztribúciós folyamat hatékony szerepvállalást eredményezne a nemzetközi turisztikai piacon. Szubregionális szinten szükség van célcsoportok meghatározására. Legfontosabb az egyértelmű meghatározás, hogy hol, kinek, milyen szolgáltatásokat képes nyújtani az adott terület. Közös kiadványok megjelentetése a küldő országok tour-operátorainál. A kiadványok a teljesség és a hitelesség alapján készülve, megfelelő képet tükröznének az országról.

Országimázsok kialakítása, melyek bemutatnák az ország helyzetét, motiválják a turizmust. Megfelelő mottók kialakítása mely tükrözi az ország adottságát, szemléletét. Például: Szlovákia – Európa Zöld Szíve.

Fontos a megfelelő pozicionálása az országoknak a turizmusban. A pontos pozicionálás a legfontosabb, mivel a stratégiai jellemzők közül ezen a legnehezebb változtatni. A pozicionálás következtében az országot megismerik, kialakul egy kép a turistákban, amit utólagosan már nehéz megváltoztatni. Pozitív kialakítás, a negatív reklám sokkal gyorsabban terjed és sokkal nagyobb közönséghez jut el, mint a pozitív reklám.

A marketingtevékenység teljessége érdekében, a közös kiadványoknak meg kell jelenniük mind a nyomtatásos, mind az internetes platformon. Nyomtatásos platformon az alapvető szabályok betartása kötelező. Az országok negatív képet sugároznak magukról, amennyiben ezekben a nyomtatványokban hibát találunk. Az internetes platform használata legyen egyszerű, könnyen kezelhető. Így a küldő országokban minél szélesebb réteghez képes eljutni az ország bemutatása.

A marketing folyamatos ellenőrzés mellett képes csak megfelelően működni. A folyamat állandó koordinálásával képes rugalmasan követni az aktuális trendeket. Így az éppen aktuális trendekre épülő marketingtevékenység révén megfelelő motivációt képes teremteni a trendet követő turisták számára. Folyamatossá válik a nemzetközi porondon a turisták motiválása, csökkenti a turizmus szezonálisát. Csak azoknál az új trendeknél

szükséges motiválni a turistákat, melyek feltételei adottak Lettország és Fehéroroszország területén.

6.3 Új csomagok kialakítása

A csomagok kialakításának módszere, hogy először a legkisebb területi egységek csomagjai készüljenek el. Fontos, hogy a csomagok egymásra épüljenek. Az egymásra épülés jelentősége, hogy a megfelelően elvégzett háttér tanulmányok után a szubregionális csomagokból sokkal egyszerűbb és pontosabb nemzetközi csomag állítható össze. A nemzeti csomagok felállítása utána fúziós turisztika tanács feladata a közös csomag kialakítása. Fontos, hogy a csomagok megfelelő kronológiai sorrendben jelenjenek meg. Ezáltal először a belső turizmus és az országok társadalmi életének színvonala fog fejlődni. Első csomag a szubregionális csomag, mely térségenként teljesen eltérő. A térségek specializálódnak egy, vagy kétféle turizmus fajtára, adottságaiktól függően. Így elkerülhetőek azok a beruházások, melyek nem szolgálják az adott térség turizmusának fejlesztését. Második szinten a megfelelő nemzeti csomag kialakítása, mely tartalmazza az adott ország szubregionális csomagjait. Teljes képet mutat az ország látnivalóiról, lehetőségeiről. A nemzeti csomagok előnye, hogy a felélénkült turizmus kapcsán a két ország állampolgárai közelebb kerülnek egymáshoz. Segíti az elfogadást, javítja a társadalmi kapcsolatokat. A társadalmi közeledés elengedhetetlen, mert a két ország közös útjának meghatározásához szükséges a közös értékrend. A nemzeti csomagok kialakítása után könnyebbé válik a közös fúzió felállítása. Harmadik szinten történik a megfelelő nemzetközi csomag kialakítása, mely bemutatja mind a két ország összes szubregionális csomagját, programokat ajánl a turistáknak.

6.3.1 Szubregionális csomag

A szubrégiók csomagjai legyenek változatosak, egyediek, tartalmazzák azokat a lehetőségeket melyek csak az adott területre jellemzőek. Ennek következtében közvetlenül nő a motiváció a leendő turistákban. A szubrégiók csomagjai ne csak a nemzetközi, de a belföldi turizmusban is jelenjenek meg, így az ország belföldi turizmusa is képes növekedni. A belföldi turizmus fejlesztése növeli a társadalmi jólétet. Így kihat az területen élők mindennapjaira, növeli a terület gazdasági aktivitását, közvetlenül új munkahelyeket teremt az adott területen. A szubregionális csomagok pozitív hatásai idővel visszahatnak az adott terület turizmusára. Emelkednek a

szálláshelyek, szórakoztató létesítmények, vendéglátóhelyek színvonalai. Öngerjesztő módon fejlődik az adott térség turizmusa és a turizmushoz szorosan kapcsolódó létesítmények minősége. A megfelelő minőségi színvonal elérése után megjelennek a külföldi turisták. Ők azok, akik a rekreáció időtartama alatt jóval többet költenek, mint a belföldi turisták. A csomagok ne legyenek hosszúak, ezáltal egy évben a turista többször is felkeresi az adott desztinációt, csökken a térség turizmus szezonálisitása. A szubregionális csomagoknak köszönhetően fog az adott ország turizmusa a legnagyobb mértékben fejlődni.

6.3.2 Nemzeti csomag

Alapja a szubrégiók csomagja. Bemutatja az egész ország attrakcióit, teljes képet mutat a turizmusról. A nemzeti csomagok elsősorban a nemzetközi turizmusból jelenjenek meg. A belső turizmus lokalizáltsága miatt, olyan csomagokat kell kialakítani, melyek egyszerre több szubrégiót tartalmaznak. A nemzeti csomagok révén emelkedni fog a két ország egymás iránti turizmusa. Mind a két ország egyben küldő és fogadó országgént jelentkezik. Egyenes arányban növekszik a turistaérkezések száma a vendégéjszakák számával. A nemzeti csomagok pozicionálása után csak azok az országok tour-operátorainál jelenjenek meg, melyben megfelelő a társadalmi élet színvonala. Ez meghatározza az ide érkező turisták minőségét, egymáshoz, a lakosokhoz, és az adott térség attrakcióihoz való viszonyulását. A turisták minőségi színvonalának emelésével, növekednek a szolgáltatások színvonala is, a minőségi emelkedés befolyásolja a turisták költési arányát. A megfelelő társadalmi háttérrel rendelkező turisták többet költenek az adott területen. A megfelelő minőségű turista hozzáállása, érdeklődése megfelelő ahhoz, hogy az ország turisztikai értéke megfelelően legyen bemutatva. Így a létrejött beruházások használati szintje magas lesz, megtérülési idejük lerövidül. A folyamatos kihasználtság bizonyítja a beruházás szükségességét. A helyben eltöltött idő ne legyen hosszabb 10 napnál, mert a tartalmatlanul eltöltött idő negatív hatással van a turistákra, negatív kép alakul ki bennük, így az ország önmagának negatív reklámot okozhat.

6.3.3 A két ország közös csomagja

A két ország csomagja épüljön a nemzeti csomagokra, a világ összes országában lévő tour-operátoroknál jelenjen meg. Koncentráljon a nemzetközi turistamozgások befolyásolására, motiválja a turistákat, hogy szakadjanak ki a globális turizmus okozta

trendből. Keressenek fel olyan desztinációt, mely nagyobb élményt képes nyújtani számukra. A közös csomag előnye, hogy csak a közös turizmus van pozícionálva, így minden érdeklődő korosztály talál magának megfelelő programot. A közös csomag időtartama legyen hosszú, 14 napos, ezáltal a szabadság alatt teljes kikapcsolódást biztosít a turistáknak. Minél hosszabb ideig tartózkodik a turista az adott területen annál teljesebb képet kap az adott terület életéről, nevezetességeiről. Az eltöltött idő függvényében kialakulnak a turistákban olyan belső egyedi preferenciarendszeren alapuló tényezők, melyek következtében újra fel fogja keresni az adott térséget. Ez a csomag a külföldi turisták érkezésének számát hivatott emelni. A turistaérkezések számának emelése elengedhetetlen, hogy az adott ország megfelelő bevételt realizáljon a turizmusból.

7 Várható jövőkép

A peremvidék felértékelődése miatti fejlesztések megvalósítása után az országok turizmusa folyamatosan fejlődni fog. Ebben a században a desztinációk közötti verseny folyamatos fokozódása lesz megfigyelhető. Az államhatárok szerepe folyamatosan veszíteni fog jelentőségéből. A határátlépések száma évente átlagosan 9%-al fog emelkedni. A perifériás területek felértékelődését követően a turistamozgás jelentős átalakulása lesz megfigyelhető. Az Észak–Dél irányú utazás aránya lecsökken, folyamatosan növekszik a Nyugat–Kelet irányú utazások száma. Az utazási szektor évente közel 3%-al gyorsabban bővül a világgazdaság átlagánál. A WTO tanulmányai alapján a megfelelő célcsoport-marketing, termék- és árpolitika kialakítása mellett folyamatosan erősödnek a fenntarthatóság elvei, és a partnerek összefogásának szükségessége. A turistamozgások irányának átalakulása miatt csökken a global-turisták aránya, erősödik a specifikus turizmus iránti igény. Ezáltal bizonyos turizmusformák erősödése várható. A Steinecke nemzetközi szakirodalom tanulmányai alapján az 21. század végére a turizmus teljesen átalakul, előtérbe kerülnek olyan extrém helyek, melyek a mai turista számára elérhetetlenek. Ide sorolja az Antarktisz, mint új desztináció, megjelenik a mélytengeri turizmus, a magashegyek. Külön említi a Holdat, mint új desztinációt, melyhez az első lépéseket megtörténtek az űrturizmus megjelenésével. Az árak folyamatosan csökkeni fognak a turizmusban. A küldő országok családstruktúrája átalakul. Az adott országok demográfiai jellemzői átalakulnak, a modern Európai társadalmakra a lassú népességfogyás lesz jellemző. Folyamatosan emelkedik a térség iskolázottsági szintje, melynek következtében a társadalmi élet színvonala is emelkedik. Folyamatosan kitolódik a gyerekvállalás, mely lehetővé növeli a diszkrecionális jövedelem szintjét. Infrastrukturális szinten az autó szerepe csökkeni fog. A repülőgép kihasználtsága folyamatosan növekedni fog interkontinentális szinten. Intraregionális szinten az autóbuszok monopolhelyzetét a vasúti közlekedés veszi át. Az üdülési szokások is folyamatos átalakuláson mennek át. Lerövidül a fő üdülési szakasz, egyre jellemzőbb lesz, hogy a modern társadalmak állampolgárai egy évben többször tesznek utazásokat. Az utazások időtartama átlagosan 5 nap lesz. A belföldi turizmusban megemelkedik a hosszú hétvégi utazások aránya. A multinacionális cégek a 21. század harmadik negyedében már nem tudnak újfajta szolgáltatásokkal jelentkezni. Megindul az árharc a multinacionális vállalatok között, a

minőségi szint folyamatos emelkedése mellett. A turizmus egyetlen hátránya lehet a világszinten folyamatosan terjedő automatizálás. Következménye, hogy jelentős munkaerő leépítések várhatók az egész világ ipari szektorában. Ennek megoldása, hogy fejlődjön a turizmus, mint ágazat, mert azon kevés ágazatok közé tartozik, ahol meghatározó a közvetlen kontakt, ember és ember között.

8 Összefoglalás

Szakdolgozatom megírása előtt feltétlenül szükséges volt megismerkedni a turizmus szektor általános munkásságával, szállásfoglalás, információadás. Ezeket az információkra, adatokra, gyakorlati időm alatt tettem szert. Gyakorlatomat egy Tourinform irodában végeztem, így közvetlen közelsről megtapasztalhattam a turizmus mértékét, fontosságát.

Első lépésként bemutattam a turizmus történetét. A turizmus fejlődését feltétlenül szükséges tanulmányozni, hogy megértsük azokat a folyamatokat melyek során az elkövetkezendő években a turizmus át fog alakulni. Jelentős átalakulás az 1950-es évektől a folyamatos globalizáció következtében már megtörtént.

Utána megfelelő mélységű kutatómunka segítségével bemutattam az adott országokat, turisztikai attrakcióit, lehetőségeit. Bemutattam jelenlegi turizmusukat. Meghatároztam azokat a területeket, melyeket szükséges az országoknak fejleszteniük, hogy a turizmus versenyében előnyre tehesse nek szert.

Végző lépésként meghatároztam az országok közös stratégiáját, és ezek feltételeit. A közös stratégia kialakítása során korábbi tanulmányaimra támaszkodtam. A feladat bonyolultsága és összetettsége miatt szükséges volt ismereteim további szélesítése és mélyítése.

Ha az országok figyelemmel követik a WTO nemzetközi tanulmányait, és belátják a turizmus fejlesztésének szükségességét, létrejöhet a két ország fúziója a turizmus terén. A feltételek adottak a közös stratégia megvalósításához. Egyetlen akadály, hogy Lettország és Fehéroroszország politikai iránya teljesen eltérő. Ha Fehéroroszország képes rubelövezeti tagságát megszüntetni és közeledni az Európai Unió felé, akkor a dolgozatomban leírt közös stratégia megvalósulhat.

A dolgozatomban meghatározott stratégiák előnye, hogy a nem kizárólag a kínálati oldalt erősíti, hanem megfelelő figyelmet fordít a kereslet motiválására is.

A szakdolgozati munka eredménye, egy megfelelő szintű turizmus fejlesztési stratégia, mely figyelembe vesz a turizmus átalakulásával járó szegmensek erősödését, gyengülését. A várható turisztikai trendek alakulását. Ez alapján megnövekszik az esélye annak, hogy a fejlesztési stratégiai során nem valósulnak meg szükségtelen, kihasználatlan beruházások.

Szakdolgozatomban különös figyelmet fordítottam a fokozatosságra. Ez alapján, ha az országok közötti fúzió nem valósul meg bizonyos okok miatt. Az országokra külön-

külön leírt fejlesztési területek még így is megvalósíthatóak. A meghatározott fejlesztési területek kiválasztását környezettudatos szemléletmód alapján tettem. Célom, hogy a területek megfelelő módon fejlődjenek, így csak kis mértékben vagy semmilyen szinten nem borítják fel a térségek ökoszisztémáját.

9 Mellékletek

1. táblázat. Lettországba történő beutazások száma 2005-2010 között (saját szerk.)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Beutazások száma (ezer főben)	1.116	1.535	1.653	1.684	1.323	1.373
arányszám (%-ban)	100%	137,5%	107,7%	101,9%	78,5%	103,8%
Beutazások aránya 1 főre a lakosságszámhoz képest	0.44	0.61	0.66	0.67	0.52	0.54

Forrás: WTO, Yearbook of Tourism Statistics.

A lakosságszámot 2.500.000 főre kerekítettem.

Megfigyelhető hogy az országba beérkezett turisták száma viszonylag alacsony. A láncviszonyszám alkalmazásával megfigyelhető, hogy a 2009-es évig az aktív turizmus aránya évről-évre emelkedett. A visszaesés oka a gazdasági világválság. A 2010-es évben újra emelkedett az országba érkező turisták aránya.

2. táblázat. Lettországból történő kiutazások száma 2005-2010 között (saját szerk.)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kiutazások száma (ezer főben)	2.959	3.151	3.398	3.782	3.268	3.332
arányszám (%-ban)	100%	105%	108%	111%	86%	102%
Kiutazások aránya 1 főre a lakosságszámhoz képest	1.18	1.26	1.36	1.51	1.3	1.33

Forrás: WTO, Yearbook of Tourism Statistics.

A lakosságszámot 2.500.000 főre kerekítettem.

Az ország lakosságszámához képest megfelelő a kiutazások száma. Hiszen az egy emberre eső kiutazások száma minden évben meghaladja az 1-et. Itt is megfigyelhető, a folyamatos növekedés 2009-ig. A gazdasági világválság hatására 2009-ben a kiutazások száma csökkent, De 2010-ben újra emelkedő tendenciát mutat.

A kiutazások száma jóval magasabb, mint a beutazások száma. Ez szintén alátámasztja dolgozatom egyik felvetését, mi szerint Lettország nem a közkedvelt turistaközpontok egyike.

3. táblázat. Fehéroroszországba történő beutazások száma 2005-2010 között (saját szerk.)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
beutazások száma (ezer főben)	91	90	105	92	95	119
arányszám (%-ban)	100%	99%	116%	87%	103%	125%
beutazások aránya 1 főre a lakosságszámho z képest	0.009	0.009	0.011	0.009	0.009	0.012

Forrás: WTO, Yearbook of Tourism Statistics.

A lakosságszámot 9.700.000 főre kerekítettem.

Az országba érkező turisták száma minimális. A beutazások száma évről-évre csökken. A 2010-es évben emelkedett a turisták érkezésének aránya, de az ország lakosságához viszonyítva még így is elhanyagolható a beutazások aránya száma a turizmusban. Ez a táblázat igazolja azt a hipotézisemet, melyben meghatároztam, hogy Fehéroroszország teljesen kimarad a nemzetközi turizmus vérkeringéséből. A turistaérkezések elhanyagolható bevételt hoznak a gazdaság számára.

4. táblázat. Fehéroroszországból történő kiutazások száma 2005-2010 között (saját szerk.)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kiutazások száma (ezer főben)	572	525	517	380	316	415
arányszám (%-ban)	100%	91%	98%	73%	83%	131%
Kiutazások aránya 1 főre a lakosságszámhoz képest	0.058	0.054	0.053	0.039	0.032	0.042

Forrás: WTO, Yearbook of Tourism Statistics.

A lakosságszámot 9.700.000 főre kerekítettem.

A kiutazások száma 2009 végéig évről-évre folyamatosan csökken. Ez megmutatja nekünk, hogy az ország lakossága nem vesz részt a nemzetközi turistamozgásban. A 2010-es évben megfigyelhető, hogy a kiutazások száma az előző évek tendenciájával ellentétben emelkedett.

10 Irodalomjegyzék:

1. Lengyel Márton 1992: A turizmus általános elmélete, Budapest.
2. Turizmus Globális etikai kódex 1999.
3. Bánhidi M. 2004: Vízi, vizek menti turizmus alapjai.
4. Mester Tünde: Turizmus Bulletin 39. szám.
5. Mester Tünde: Turizmus Bulletin 40. szám.
6. Mester Tünde: Turizmus Bulletin V. évfolyam 3. szám.
7. Mester Tünde: Turizmus Bulletin X. évfolyam 2. szám.
8. Tóth József, 2010: Világföldrajz, Akadémia Kiadó.
9. Aubert Antal, 2002: A turizmus földrajza, Dialóg Campus Kiadó.
10. Puczkó László-Rácz Tamara, 1998: A turizmus hatásai, Budapest.
11. Hajdú-Moharos József, 1995: Fehéroroszország, Ukrajna, Moldávia, ELTE, Budapest.
12. Rudl József, 1999: A szovjetunió utódállamainak földrajza. Dialóg Campus Kiadó, Budapest.
13. Tasnádi J. 2002: A turizmus rendszere, Aula Kiadó, Budapest.
14. Donka A. 2002: Turizmus alapismeretek.

11 Nyilatkozatok

NYILATKOZAT a szakdolgozat eredetiségéről

Alulírott, Pulger Csaba (PUCRAAI.PTE), a PTE Illyés Gyula Karának hallgatója ezennel büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom és aláírással igazolom, hogy

Lettország és Fehérország turizmusa

című szakdolgozatom **saját, önálló munkám**; az abban hivatkozott nyomtatott és elektronikus szakirodalom felhasználása a szerzői jogok nemzetközi szabályainak megfelelően készült.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozat esetén plágiumnak számít:

- szó szerinti idézet közlése idézőjel és hivatkozás megjelölése nélkül;
- tartalmi idézet hivatkozás megjelölése nélkül;
- más publikált gondolatainak saját gondolatként való feltüntetése.

Kijelentem, hogy a plágium fogalmát megismertem és tudomásul veszem, hogy amennyiben a benyújtott szakdolgozat sérti a szerzői jogokat, úgy a dolgozat minősítése elégtelen (1), továbbá velem szemben a szakfelelős fegyelmi eljárást kezdeményez a dékánál a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 59. § (13) alapján.

Szekszárd, 2012.november 22.

hallgató aláírása